

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Сабый зыпунэу зыштагъэхэм ахъщэ Iэпылэгъу
зэраратырэ шыклэм ехылагъ

Урысые Федерацием и Правительствэ иунашъоу N 1120-р зытэтэу «КIэлэцIыкIухэр зыпунэу зыштэгъэ унагъохэм аратыным пае Федеральнэ бюджетым кыяхагъэкIызэ Урысые Федерацием исубъектхэм ябюджетхэм субсидиехэр зэралэклагъэхъаштхэ шыклэм ехылагъ» зыфилоу 2010-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 27-м аштагъэм, Адыгэ Республикэм и Законэу «КIэлэцIыкIухэр зыпунэу зыштагъэхэм ахъщэ ыкIи кIэлэцIыкIу пчъагъэм елытыгъэу фэгъэкIотэныгъэхэр зэралэклагъэхъаштхэм ехылагъ», Адыгэ Республикэм и Законэу «Ны-тыхэр зимылэжъ кIэлэцIыкIухэр зыпунэу зыштэхэрэм мазэ къэс ахъщэ зэраратышт шыклэм ехылагъ» зыфилохэрэм атегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешIы:**

1. Муниципальнэ районхэм (къэлэ койхэм) кIэлэцIыкIухэр зыпунэу зыштагъэхэм мазэ къэс ахъщэ аратыным пае ячIыплэ бюджетхэм мылкъу кызэррахагъэкIышт шыклэр ухэсыгъэнэу.

2. Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министертвэ муниципальнэ районхэм (къэлэ койхэм) кIэлэцIыкIухэр зыпунэу зыштагъэхэм мазэ къэс ахъщэ аратыным пае ячIыплэ бюджетхэм мылкъу кыяхагъэкIыштым илоф фэгъэгъэнэу, ащкIэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет хэбзэ гъэнэфагъэу шыэм тетэу ащ пэлухъашт ахъщэр кышыдэлъытэгъэнэу.

3. Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет кыяхагъэкIызэ сабийхэр зыпунэу зыштэгъэ унагъохэм аратынуу шыт ахъщэр игъом алэклагъэхъаным Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министертвэ ыналэ тыригъэтынэу, Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министертвэ иунашъо тегъэпсыхъагъэу сабийхэр зыпунэу зыштэгъэ ны-тыхэм яз илицевой счет ахъщэр агъэкIон алъэкIышт.

4. Мы унашъом игъэцIкIэн зэрэклорэм иуплэклун Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министертвэ фэгъэгъэнэу.

5. Официальнэу кызыхаутырэм шегъэжъагъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу ыкIи 2011-рэ илъэсым шытэ мазэм и 1-м кышегъэжъагъэу правэм илъэныкIокIэ шытэ хъугъэ зэфыщытыкIэхэр кыхеубытэх.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу
КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
шышъхъэу и 11, 2011-рэ илъэс
N 165

Гъэтхасэхэр Iуахыжыгъэх, мажъох

ЗэтыкIуагъэх мыгъэрэ Iо-ныгъо мэфэ жьоркъхэр. Лэ-жыгъэм илухыжыын анахь гъэхагъэ цызышыгъэхэ рай-онхэр, хызмэтшIапIэхэр, ме-ханизаторхэр, водительхэр зышагъэшIогъэхэ мэфэклэ зэхъуу «Лэжыгъэм и Мафэклэ» зэджагъэхэр бэмышIэу шы-лагъ.

Мыгъэ гъэтхасэ лэжыгъэ-хэр гектар 1123-мэ къацагъэ-кIыгъэх, къанэ цымылэу ахэр зэкIэ Iуахыжыгъэх. Зы гек-

тарым центнер 19,1-рэ кы-рахи, пстэумкIи тонн мини 2-м тIэкIу ехъоу къахы-жыгъ.

ЧIыгулэжъхэм яIофшIэн илъэс псаум зэпыурэп. Мары джы лэжыгъэ хъасэхэр зэры-лыгъэхэ чIыгухэр етIупщы-гъэу зэлыгажъох. Адыгеим мэ-кIу-мэщымкIэ и Министер-ствэ кызэритыгъэмкIэ, шы-шъхъэу и 17-м ехъулэу республикэм пстэумкIи чIыгу гектар мин 14-м ехъу ша-

жъуагъ, ащ шыщэу полупа-рыр гектар мини 10-м фэ-диз хъабыр. Районхэм ты-гуасэ ехъулэу чIыгу гектар пчъагъэу ашажъуагъэр: Джа-джэр — 5350-рэ, Красно-гвардейскэр — 2295-рэ, Кош-хъаблэр — 2255-рэ, Теуцо-жыыр — 2160-рэ, Шэуджэ-ныр — 1410-рэ, Тэхъутэмы-кIуаер — 445-рэ, Мыекъуа-пэр — 60.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ
Хъаджэрэтыбый.

Нэбгырэ мин 17-м ехъумэ загъэпсэфыгъ

Адыгеим ис кIэлэцIы-кIухэм языгъэпсэфын ыкIи япсауныгъэ изтегъэ-уцожьын апэIуагъэхъанэу мы илъэсым ибюджет сомэ миллиони 163-рэ шагъэнэфэгъагъ. 2007-рэ илъэсым ар пстэумкIи со-мэ миллион 70-рэ зэрэхъу-штыгъэр, 2010-рэ илъэ-сым миллиони 141-м на-гъэсыгъагъ. ЗэкIэмкIи кIэлэцIыкIу мин 22-рэ лагерьхэмрэ санаторие-хэмрэ мы илъэсым агъэ-кIонэу рахъухъагъ. Ащ шыщэу нэбгырэ 17069-рэ Адыгеим, Краснодар ыкIи Ставропольскэ крайхэм

ягъэпсэфыпIэхэм ащы-лагъэх е непэ защагъэ-псэфы.

Гъэмэфэ уахътэм кы-зыIуахыгъэгъэ лагерьхэм яIофшIэн мыгъэрэмкIэ аухыгъэ пIоми хъушт. Ахэр республикэр ары нахы-бэу зыщылажъэщтыгъэ-хэр. Джырэблагъэ Адыгэ Республикэм илагерь анахь дэгъури кыха-хыгъ. Ащ пае зэхашэ-гъэгъэ республикэ зэнэ-кIокъум текIоныгъэр кышыдихыгъ Мыекъо-пэ районым ит лагерэу «Лань» зыфиорэм. Лъэ-ныкIо пстэумкIи мыгъэ

ар анахь дэгъугъэу кы-чIэкIыгъ.

Адыгеим кышызэIуа-хыгъэгъэ гъэмэфэ зыгъэ-псэфыпIэхэм яIофшIэн аухыгъэми, санаториехэм илъэс псаум Iоф ашIэшт. Ащ фэдэу Ставропольскэ крайм исанаториехэр джыри Адыгеим икIэлэ-цIыкIухэм къагъэх. Нэб-гырэ мини 5 фэдиэу къэ-нагъэхэм ахэм защагъэ-псэфышт ыкIи япсауныгъэ ащызэтырагъэуцожьышт. ПстэумкIи кIэлэцIыкIу гъэпсэфыпIи 102-мэ мы илъэсым Iоф ашIагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

ЕДЖАПІЭМ зыфагъэхъазыры

Шышхъэлур гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъохэм яаужырэ мазэу зэрэщытым имызакъоу, клэлэеджакломэ еджапІэм зыфагъэхъазыры. Мы уахътэм ящыклагъэр тучанхэм къащазэфы. Щаклохэм къызэралорэмклэ, джыри цыфыбэ щылэгон. ШІэныгъэм и Мафэ къэблагъэ зыхъукІэ, ны-тыхэр нахъ къэгузэжъоштых.

ДышхэкІ Маринэ ипшъэ-шъэжыеу Миланэ яплІэнэрэ классым фегъэхъазыры. Гурытымклэ, сомэ мини 10-м нахъ мымакІэу ащ тезгъэкІодэшт, — еІо Маринэ. — Узыфаер зыщыплъэнэу тиеджапІэ шадэрэп. Джинсхэр, уцышъо джанэхэр адэхэрэп. Джэнэ фыжбым гъончэдэ е клІпхын шІуцІэ пылгын фае. Арышъ, шапхъэу щыІэм тыдиштнэым пае, классическэ джанэхэр, клІпхынхэр сэшэфых. Ащ диштэу цуакъэри къыхэсэхы. Щыгъыным имызакъоу, концелар хъапщыпхэр, тхылъхэр, Іальмэкъыр сщэфыштхэм ащышых. Ахэми ахыцэ макІап атефэщтыр. Миланэ Іоныгъом и 1-м ежэ, иныбджэгъухэм афэзшыгъ, арышъ, тыгу къыд-деІэу тэщафэ.

Пэублэ классым клорэ еджа-клэм уфэщэфэным нахы, ап-

шъэрэ классым исхэр еджапІэм фэбгъэхъазырынхэр нахъ къын. Модэм диштэу зафапэ. Щаклоу Иринэ къызэриІорэмклэ, пшъэшъэжыехэм гъэшІэгъонэу дыгъэ джанэхэр къыхахы. Іальмэкъэу аІыгыштыр, зэрэдэхэщтым имызакъоу, инын фае.

— Илъэс къэс еджэкІо щыгъынхэр къэсэхэ — еІо Иринэ. — Гурытымклэ, джанэхэр сомэ 500, гъончэджхэм сомэ 650 — 800, сарафанхэм сомэ 850-рэ, физкультурэ урокым щырящыкІэгъэшт кроссовкэхэм сомэ 650-м къышегъэжыагъэу сомэ 1000-м нэс ауас. Улгъыномэ мы уасэхэм анахъ лъапІи, анахъ пыути бгъотыштых, ау ядэгъугъэкІэ нахъ дэиштых. Шъхадж иамал елгытыгъэу зыфаер ыгъотышт.

ДАУТЭ Анжел.

Сакъыныгъэ къызыхэжъугъаф

Шышхъэлум и 11-м Мыекьопэ районым щыщ клэлэцІыкІоу илъэси 8 зыныбжым нахыжхэр лымыплъэхэу псыхъоу Шъхъэгуащэ зыщигъэпскІыштыгъ. ОшІэ-дэмышІэу псыхъо чъэрым клэлэцІыкІур ыпхъуати, Іуи-хыгъ. Мэфи 5-м къыкІоцІ клэлэеджаклом лы-хъугъэх ыкІи шышхъэлум и 16-м ащ ихъадэ псыхъом къыхагъотэжыгъ.

Гъэмафэр къызыхыагъэм къышегъэжыагъэу псым нэбгыри 5 зэрэхэклодагъэр къыхэгъэщыгъэн фае. Ащ къыхэкІыкІэ, сакъыныгъэ къызыхыагъэфэнэу, ясабыйхэр язакъоу псым амыгъэкІонхэу, УФ-м ошІэ-дэмышІэ Іофхэмклэ и Министерствэ и ГъэлорышлалІэу Адыгэ Рес-

публикэм щыІэм икъулыкъушІэхэр цІыфхэм къяджэх.

Тхъамыклагъор Джэджэ районым къыщыхъугъ

Джэджэ районым ит станицэу Дондуковскэм дэт унэ горэм идэпкъ къызэхуи, илъэси 9 зыныбжэ пшъэшъэжыы цыкІум къытефагъ. Гукъау нахъ мышІэми, зыныбжэ имыкъугъэ сабыим а чыплІэм идунай щихъожыгъ.

Урысые Федерацием и Следственнэ Комитет и ГъэлорышлалІэу АР-м щыІэм ипресс-къулыкъу къызэритырэмклэ, джырэ лъэхъаным зэхэфынхэр макІох, уголовнэ Іоф къызэІухыгъэным следствиер хэплъэ.

Аркъ нэпцІым шъуфэсакъ

Адыгэ Республикэм хэгъэгу кІоцІ Іофхэмклэ и Министерствэ къызэритырэмклэ, шышхъэлум и 8-м къышегъэжыагъэу и 14-м нэс республикэм бзэджэшІэгъи 158-рэ щызэрэхъагъ. Ахэр укІыгъэ Іофэу 1, цыфым ыпкыны-лынэ шъобж хылыэхэр тырашагъэхэу 3, тыгъуагъэхэу 44-рэ, хъункІэн бзэджэшІагъэу 4, нэмыкІхэри.

Адыгеим игъогухэм хъугъэ-шІэгъи 8 къатехъухыагъэу гъогу-патруль къулыкъум ыгъэунэфыгъ, нэбыгыри 8-мэ шъобж зэфэшъхъафхэр атещагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым клэрысхэу водители 102-рэ къаубытыгъ.

Полицием зэфэхысыжъэу ышІыхэрэм къызэрагъэла-гъорэмклэ, аркъ нэпцІыр зыщэу республикэм исхэм япчъагъэ макІап. Шышхъэлум и 8-м правэухъумэкІо органхэм оперативнэ-лгъыхъон Іофтхъабзэхэр рагъэкІокІыхэзэ, Тэхутэмыкьое районым ит поселкэу Яблоновскэм мыш фэдэ бзэджэшІагъэ шагъэунэфыгъ. Илъэс 52-рэ зыныбжэ бзылфыгъэу цщэтыгъэм итучан аркъ нэпцІэу литрэ 80 хъурэр къычІахыгъ. УФ-м и законодательствэ зыукъогъэ бзылфыгъэм уголовнэ Іоф къыпагъэтэджен алъэкІышт, джырэ лъэхъаным упІэкІунхэр макІох.

УФ-м и МВД иотдел след-ственнэ-оперативнэ купэу Мыекьуапэ щыІэм икъулыкъушІэхэмрэ экспертнэ-криминалисти-ческэ гупчэм испециалистхэмрэ Іоф зэрэздэшІагъэм ишІуагъэкІэ, тикъэлэ шъхъалэ шыгъон бзэджэшІагъэу щызэрэхъагъэр

охътэ клэкІым къызэІуахын алъэкІыгъ. Шышхъэлум и 10-м илъэс 58-рэ зыныбжэ бзылф-фыгъэм дежурнэ частым иІо-фышІэхэм лъэІу тхылъкІэ за-къыфигъэзагъ. Ащ къызэриІуа-гъэмклэ, урамэу Майкопскэм тет иунэ чэщым амыгъэунэ-фыгъэ бзэджашІэр ихыи, теле-визорымрэ сотовэ телефоным-рэ ритыгъукІыгъэх. Бзэджа-шІэм ыІэхъуамбэхэм яІэуж-хэр пкыгъо зэфэшъхъафхэм къызэратыринагъэр полицей-скэхэм къызыфагъэфедагъ, эк-спертизэм агъэхыгъэх. Лъэуж-хэр зыеу нэужым къэнэфагъэр Мыекьуапэ щыпсэурэ хъулъ-фыгъэу ыпкІэ хъапсым пчъа-гъэр дэсыгъэр ары. Бзэджа-шІэм икъэубытын джырэ лъэ-хъаным правэухъумэкІо орган-хэр ыуж итых.

Шышхъэлум и 11-м, пчы-хэм, сыхъатыр 22.00-м адэжэ, МВД-м иотделэу Мыекьуапэ щыІэм идежурнэ часть пред-

приниматель горэ къекІоІагъ ыкІи ащ икиоск къызэреты-гъуагъэхэр къызыІотыкІырэ тхыгъэ къычІилъхыагъ. Бзылф-фыгъэм къызэриІуагъэмклэ, тикъэлэ шъхъалэ иурамэу Пуш-киным ыцІэ зыхырэм тет иту-чан цыкІу ишъхъаныгъупчъэ хэлъ апчыр амыгъэунэфыгъэ бзэджашІэхэм хахи, ащ чІэ-лыгъэу гъомылапхъэхэр чІаты-гъукІыгъэх. Мы чыплІэм псын-кІэу къэсыгъэхэ полицием иІо-фышІэхэм къулыкъур зыхырэ хэм амалэу ІэкІэлъхэр къызы-фагъэфедагъэх. Илъэс 18 зы-ныбжэ клэлакІэу ыпкІэ хъап-сым дэсыгъэм иунэ хъэр къе-кІоІагъ. ЫшІагъэм ар еуцолІэ-жыгъэп, ау правэухъумэкІо органхэм зэхашэгъэ оператив-нэ-лгъыхъон Іофтхъабзэхэм яшІуагъэкІэ, бзэджэшІагъэр зе-зыхыагъэхэр агъэунэфынхэ алъэкІыгъ. Ахэр нэбгыри 3 мэхух, илъэс 18 — 22-рэ аныбжэ, ашІагъэм еуцолІэжыгъэх. Уго-ловнэ Іоф къызэІуахыгъ.

МашІохэр нахъ макІэ хъугъэх

Гъэмэфэ мэфэ фабэхэр къы-зызэкІэлгъыкІохэкІэ, анахъэу мыгъэ фэдэу температурэр 38 — 40-м зынэскІэ, машІоу къэ-хъурэр нахыб. АР-м имэшІо-гъэкІосэ къулыкъу тызэрэщи-гъэгъозагъэмклэ, мэкъуогъу мазэм гъогогъу 13 нахыбэрэ Адыгеим машІом зыкъыщиш-

тагъэп, бэдззогъу мазэм 47-рэ агъэунэфыгъ, шышхъэлум иапэрэ тхъамафэ къыкІоцІ 57-рэ машІоу къэхъугъ. Уц гъугъэм, хэкІым зэраклагъанэрэр ары нахыбэу ахэр къызыхэкІы-хэрэр.

Арэу щытми, блэкІыгъэ илъэсым ащ фэдэ иуахътэ

егъэпшагъэмэ, машІоу респуб-ликэм къыщыхъугъэр мыгъэ нахъ макІ. Илъэсэу тызыхэтыр къызыхыагъэм къыщыублагъэу мы мазэм иапэрэ мафэхэм анэ-сэу пстэумкІи гъогогогъуи 188-рэ Адыгеим машІом зы-къыщиштагъэу мэшІогъэкІосэ къулыкъум ыгъэунэфыгъ. Ар блэкІыгъэ илъэсым имэзибл къэхъугъагъэм проценти 8,3-кІэ (мэшІо 17) нахъ макІ. Нэбгы-рэ 15 мы илъэсым машІохэм ахэкІодагъ, 11-мэ шъобжхэр атещагъэхэ хъугъэ. ХэкІода-гъэр нэбгыритІукІэ нахъ ма-кІэми, цыфым игугъу пшы зыхыукІэ, а пчъагъэр макІэу пІон плэкІыштэп. Угу къыдэ-зыщаерэр клэлэцІыкІу зэрэхэ-мыкІодагъэр ары. МашІом мыгъэ зэрарэу къыхыгъэр сомэ миллион 11-рэ мин 320-рэ мэхъу, ари процент 51-кІэ блэ-кІыгъэ илъэсым нахъ макІ. Уахътэу зигугъу къэтшІырэм къыкІоцІ Адыгеим имэшІогъэ-кІуасэхэм зэкІэмкІи нэбгырэ 264-рэ ыкІи мылкъоу сомэ мил-

лион 55-рэ мини 310-рэ ауасэ къагъэнэжыгъ.

Фабэм ыпкъ къыкІыкІэ блэ-кІыгъэ илъэсми, мыгъэрэ гъэ-мафи нэмыкІ регионхэм ямзэ-хэр машІом зэрэзэлгІыкІухэрэр, ахэм ягъэкІосэжыын, псэупІэхэм къалымыгъэлэсыгъэныр Іо-фыгъо шъхъалэ зэрафэхурэр пстэуми ашІэ. Адыгеир ащ фэдэ тхъамыклагъом къы-ухъагъ. БлэкІыгъэ илъэсым мзэхэм машІо къащыхъугъэу тІогъогогъу нылэп зэрагъэунэ-фыгъагъэр, чыплІэхо зэлгь-мыкІузэ ахэр агъэкІосэжыы-гъагъэх, мыгъэ зыпарэкІи ти-мзэхэм къакІэнагъэп.

Арэу щытми, пстэуми ты-сакъын фае. Мзэхэр, псыІу-шъоу чыгыбэ зыІутхэр гъэп-сэфыплІэу къыхэзыыхэрэр ма-шІоу зэклагъанэхэрэм зэралгы-мыплъэжыыхэрэр, амыгъэкІо-сэжхэу къызэрэлукІыжхэрэр ары нахыбэу мзэхэр стынхэм ушъхыагъоу фэхурэр. Арышъ, машІом уналэ тетын зэрэфаер, къэмыгъэкІосэжъэу укыІу-

кІыжэ зэрэмыхъуштыр зыщы-тэшъумыгъэгъупш.

ХЪУТ Нэфсэт.
Сурэтхэр Іэишынэ Аслъан
къытырихыгъэх.

Лэжыгыгэр зыгэбэгъуагъэхэр агъэш/уагъэх

Тигъэзет кызырэхитыгъагъэу, республикэ мэфэ-кIэу «Лэжыгэм и Мафэ» фэгъэхыгъэр Къэралыгъо филармонием шышхьэлум и 15-м торжественнэу шыхагъэунэфыкыгъ. Ащ хэлэжыагъэх Адыгэ Республикэм и Лышхьэу ТхьакIушынэ Аслъан, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Федор Федорко, Адыгеим и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, республикэм и Парламент идепутатхэр, Правительствэм хэтхэр, Краснодар краим кыкыгъэ делегациер, республикэм мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэ илофышIэхэр, кьалэхэмрэ районхэмрэ ялыкIохэр, Iэхъэзэхэлъ ыкIи мэкъумэщышIэ-фермер хызымэтшIапIэхэм япашэхэр, мэкъумэщ хызымэтым иветеранхэр, Iоныгъу-2011-м анахь гъэ-хъагъэ шызышыгъэхэ механизаторхэмрэ водителъ-хэмрэ, СМИ-хэм ялыкIохэр.

МэфэкI зэхэхэр рамыгъа-жъэзэ, Адыгэ Республикэм и Лышхьэу ТхьакIушынэ Аслъанрэ игъусэхэмрэ къаплъы-хъагъ мэкъумэщ хызымэтым кы-тыр гъомылэпхъэ зэфэшхьаф-хэр кызыцагъэлъэгъогъэхэ вы-ставкэу филармонием изал шы-зэхатэгъагъэр.

Лэжыгъэм имэфэкI фэгъэ-хыгъэ зэхэхэм къэкIолагъэхэр филармонием изалышхо гъэ-кIэрэклагъэ чIиз хъугъэ. Сценэм кытежыгъукIы «2011-м илэ-жыгъ» зыфиорэр инэу тхыгъэу.

Сценэм агъу кыдэкIуае Ады-гэ Республикэм и Лышхьэу ТхьакIушынэ Аслъан. Ащ шIу-фэс пэзлэ кIэкIыкIэ зэхэхэр кызылэухы.

— ТилэжъэКIо шIагъохэм, Iоныгъу-2011-м илIыхужьхэм мы залым шIуфэс лъапIэ сигуа-пэу шьасэхы, — ыуагъ ащ. — Непэ шIо Адыгеим шIуегъашIо, мары я 5-рэ илээсэу лэжыгъэм икIэхъыжынкIэ гъэхъэгъэшIу-хэр шIошIых.

ПсыкIуэгъэм, жьыбгъэ лъэш-хэм, ошгъум ыкIи ошхым кызы-дахыгъэ пэрыохъухэр дэжъу-гъэзыжыкIэхэ, гъэхъэгъэ инхэр шIушыгъэх ыкIи Урысыем ипэ-рыт аграрнэ регионхэм Адыге-ир зэрэхэтыр зэкIэ хэгъэгум джыри зэ нафэ кыфэшгъу-шыгъэ.

Мы мэфэкIыр шIо кэжъулэ-жыгъ ыкIи дэгъоу зыжъугъэп-сэфынэу шIуфэсIо. ШIуапэкIэ джыри IофшIэныбэхэр кытэх — техникэскэ культурэхэм, пын-джым ялухыжынкIэ, кэклIошт илгъэсым илэжыгъэ лъэпсэшIу фэшIыгъэныр ыкIи бжыхъасэ-хэм япхьын.

ШIуиIофшIагъэ фэхъугъэ кIэуххэм — фышхьэ лэжыгъэ-

хэм ыкIи рапсым пстэумкIи тонн мин 403-рэ кызырарышгъухы-гъэм, гектар тельгътэу центнер 41,4-рэ лэжыгъэу кызырэршъу-хыжыгъэм пстэуми лъэшэу тагъэгъушIо. Мыгъэ гъэхъагъэу шIушыгъэхэр икIыгъэ илгъэсым шIуиIагъэхэм анахь иных.

Джыри мары лэжыгъэ гекта-рым кырихыжыгъэмкIэ Ады-геим ятIонэрэ чIыпIэр Урысыем щигъыгъ.

ГушIуагъо лэжыгъэм идэгъу-гъэ зэрэхэхэрэр, коцу пстэ-умкIи кытхыжыгъэм ипроцент 70-м ехъур гъомылапхъэ зы-хэпшIыкIын плъэкIышт лэ-жыгъ. Ащ кыгъэлъагъо респуб-ликэм иаграрнэ комплекс тилэ-хъэнэ наука игъэхъагъэхэр ыкIи технологиие пэрытыр шыгъэфе-дагъэхэ зэрэхъурэр.

Джэджэ районым ичIыгу-лэжыгъэм ягъэхъагъэ хэзгъэунэ-фыкIы сшIоигъу. Ахэм республи-кэм зэкIэ лэжыгъэу кызыцахы-жыгъэм ызыщанэ аугъоижыгъ.

Красногвардейскэ районым илэжыагъэхэу зы гектарым лэ-

жыгъэу кырахыжыгъэмкIэ — центнер 49-рэ, анахь гъэхъагъэ зышIыгъэхэм шытхъур яфэ-шIуаш.

Хэгъэунэфыкыгъэн фае рес-публикэм ихызымэтшIапIэхэм азыщанэ гектар тельгътэу лэ-жыгъэ центнер 55-м ехъу кы-зырарышгъухыгъэр. Пэрытэу ти-лэхэ «Дондуковскэ элеваторым», Красногвардейскэ районым шыщ СПК-у «Колхозу Лени-ным», Шэуджэн районым шыщ-хэ ООО-хэу «Заря», «Юг-Аг-робизнесым», «Союзым», Те-уцожь районым ифермерэу Уджыхъум, Красногвардейскэ районым ифермерэу Нэгъоим, Кошхьэблэ районым ифермерэу Зыхъэм ялэжыгъэ хъасэхэм гек-тар тельгътэу центнер 60-м ехъу кырахыжынкIэ алгъэкIыгъ.

А пстэумэ нафэ къашIырэр республикэм иаграрнэ комплекс гъогу тэрэ зэрэтетыр ары. ТиIэх тэ щысэ зытепхын плъэкIыштхэр.

Сыгу кызыдэгъу шIуиIоф-шIагъэхэм, чIыгум ыкIи хьалы-гъум шIуэрафэшпъыпкъэм апае «тхыашIуегъэпсэу» шIосэIо!

ШIо зэкIэми, шIуиуикъотэгъу-

хэм ыкIи шIуиуиыбджэгъухэм, шIуиуагъохэм псауныгъэ пы-тэрэ щыIэкIэ дахэрэ шIуиIэнхэу ыкIи тигупсэ Адыгеим, ти Уры-сыесхэ хэгъэныгъэ ашыным тапэкIи гъэхъэгъагъэхэр хэшIуль-хъанхэу шIуфэсIо!

Ащ буж тиреспубликэ лэжы-гъэр кытхыжыгъэнымкIэ гъэ-хэгъэгъэшIоу ышIыгъэхэм апае ахэр зигъэшIагъэхэм кызыцафэ-гушIорэ, тапэкIи ахэм зэрехагъэ-хъоштым идыкIэ пыгъэ зэрэтетыр кызышIорэ телеграммэу Уры-сые Федерацием мэкъу-мэщым-кIэ иминистрэу Елена Скрынник кыгъэхъыгъэм зэхэхэр зезыщэ-хэрэ кьеджагъэх.

Адыгеим и Лышхьэу ишIу-хъафтын лъапIэхэр бжыхъасэхэм якытхыжынкIэ анахь гъэхъагъэ зышIыгъэхэм ТхьакIушынэ Аслъан аритыгъэх. Гектар тельгътэу анахьбэ лэжыгъэ кызыыхы-жыгъэхэ Красногвардейскэ (апэрэ зонэмкIэ) ыкIи Теуцожь (ятIонэрэ зонэмкIэ) районхэм афагъэшIошгъэ дипломхэмрэ ахыщэ шIухъафтынэу сомэ мини 100 зырызрэ район администра-циехэм япашэхэу Тхьэлъэнэ Вя-чеславрэ ХъачмамыкIо Азэматрэ аритыгъэх. Джащ фэдэу зиком-байнэкIэ анахь лэжыгъагъэ

къаIожы, Iоныгъом пэрытныгъэ шызыубытыгъэхэ механизатор-хэу Джэджэ районым шыщ ОАО-у «Дондуковскэ элеватор» зыфиорэмкIэ Сергей Деркаче-вымрэ (апэрэ зонэмкIэ) Теуцожь районым шыщ ЗАО-у «Киево-Жураки» зыфиорэмкIэ Бэгъ Арамбийрэ Адыгеим и Лышхьэу аритыгъэ дипломхэмрэ автомашин-эу ВАЗ-2107-м фэдэ зырызрэ. АР-м и Лышхьэу и Дипломэу пстэумкIи лэжыгъэу кытхыжы-гъэр зэрнахыбэм фэшI Джэджэ районым шыщ мэкъумэщ арте-лэу (колхозу) «Радугэм» фагъэ-шIошагъэр ащ итхьаматэу Сапый Юныс ТхьакIушынэ Аслъан ри-тыгъ. Республикэм и Лышхьэу ишIуфэс писъмэхэр аритыгъэх Адыгеим ибанк системэ хэгъо-ныгъэ егъэшIыгъэным илахы-шIоу хэлъым фэшI Надежда Це-пэрэ ОАО-у «Россельхозбанком» и Адыгэ чIыпIэ къутамэ иколлек-тивирэ.

Адыгеим иминистрэхэм я Ка-бинет ылгъэнфэгъэхэ дипломхэм-рэ ахыщэ шIухъафтынхэмрэ Пре-мьер-министрэу Къумпыл Му-рат зэритыжыгъэхэр: Красно-гвардейскэ районым шыщ хызымэтшIапIэу «Колхозу Лени-ным» итхьаматэу КЫКI Долэт-бий, Теуцожь районым шыщ ЗАО-у «Синдика-Агром» ипашэу Кушгъу Рэмэзанэ, а районым шыщ КФХ-м ипашэу Уджыхъу Мухьдинэ, Красногвардейскэ районым шыщ КФХ-м ипашэу Нэгъой Къэплъанэ, Шэуджэн районым шыщ ООО-у «Со-юзым» ипашэу БрантI Налбий, МыекIопэ районым шыщ ООО-у «Рубиным» ипашэу Владимир Игнатъевыр.

Ащ ауж Адыгеим мэкъу-мэ-щымкIэ и Министерствэ Iоны-гъом гъэхъагъэ шызышыгъэхэм

афигъэшIошгъэхэ шIуфэс тхыльхэмрэ ахыщэ шIухъафтын-хэмрэ зэхэхэм шаритыжыгъэх республикэм мэкъу-мэщымкIэ иминистрэу Юрий Петровым. Ахэр комбайнерхэу Красногвар-дейскэ районым шыщ СПК-у «Колхозу Лениным» зыфио-рэмкIэ Владимир Малина, Мые-кIопэ районымкIэ ООО-у СХП-у «Кубань» зыфиорэмкIэ Дмит-рий Лазовоир, ООО-у «Васю-ринский мясоперерабатывающий комбинат» зыфиорэмкIэ Алек-сандр Егоровыр, КХ-у «Нива» зыфиорэмкIэ Сергей Галинскэр, Шэуджэн районым шыщ СПА-у «Былымахъу» зыфиорэмкIэ Виталий Скрупскэр, Кошхьэблэ районым шыщ КФХ-у Алексей Кушнаренкэр зипашэмкIэ Вале-рий Мишхожевыр, Теуцожь рай-оным шыщ ЗАО-у «Синдика-Агро» зыфиорэмкIэ Алевтин Бондаренкэр, Джэджэ районым шыщ ОАО-у «Дондуковскэ эле-ватор» зыфиорэмкIэ Николай Степановыр. Джащ фэдэу дип-ломхэмрэ ахыщэ шIухъафтын-хэмрэ министрэм аритыгъэх лэ-жыгъэр нахыбэу зезышгъэхэ водителъхэу Шэуджэн районым шыщ ООО-у «Агрокомплекс Шовгеновский» зыфиорэмкIэ Дзыбэ Руслан ыкIи ИП-у Зезэ-рэхэ Аслъан зипашэмкIэ КыкI ГъукIэалый, МыекIопэ районым шыщ ООО-у «Васюринский мя-соперерабатывающий комбинат» зыфиорэмкIэ Юрий Волк, Те-уцожь районым шыщ ЗАО-у «Синдика-Агро» зыфиорэмкIэ Алексей Кармазэ.

А пстэур оклофэ республикэм иорэдIохэмрэ икытхъокIо ан-самблэхэмрэ ащыщхэм зэхэхэм хэлажэхэрэм концерт къафатIгъ.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ
Хъаджэртбий.

Сурэтхэр зэхэхэм А. Гусевым кытытырихыгъэх.

Цыфымрэ
гъашлэмрэ

Гуклэ уигъусэм узэкъуегъэуцо

Гъашлэм щыщ пычыгъом укытегушылэныр сыда къэзыгъэхьылээр? Зигугъу къэпшырэ цыфым укызеыхыщтэп, уилъэгъуштэп. Аужырэ лъэлоу кыпфилшыгъагъэр зэрэбгъэцэклагъэри кыфэ-плотэн плэкыщтэп. Шылэныгъэм изэхоклы-ныгъэхэр кызыдэплътэхэклэ, хъугъэ-шлагъэхэм джэуапыр къахэбгъэщы пшлонигоу олтыхъо.

Мырзэ Дзэпщ бэгъашлэ мыхъугъэми, илофшлагъэклэ, гуклэгоу хэлъыгъэмклэ лъэужышлэ щылэныгъэм кышцигъэнагъ. Адыгеир Краснодар краим кызышхыжкыжыгъэ уахътэр гъашлэм иилъэс анахышлэм ащыщыгъэп. Хэгъэгум иэкономикэ кызырелыхырэм даклоу, политикэм, лъэпкъ зэфыщытыклэхэм зафэбгъэзагъэми, упчлэм упчлэр кыкклэлъыкшоуыгъ. А лъэхъаным «40-мэ я Комитетэу» зэхашагъэм Шхъэлэхъо Абу, Хъуажэ Руслган, Кларэщэ Аслъанбэч, Мырзэ Дзэпщ, нэмыкхэри хэтыгъэх.

«40-мэ я Комитетрэ» зэгурылоньгъэмрэ

Адыгеир Краснодар краим кызырэхъыжкыжырэм зэклэ хэкум ис цыфхэр клэхъопсыщтыгъэхэу тлорэп. Акъыл зыхэлъ гупшысэр хэпшыккылау нахыбагъэми, къэбар гомылхэр адыгэмэ афэзыгъэлхэрэр шылагъэх. Адыгеир краим кызышхыжкыжыккылау шхъафэу шылэн ымылгъэкыштыгъэ, лъэпкъ зэфыщытыклэхэм зафэбгъэзагъэми, упчлэм упчлэр кыкклэлъыкшоуыгъ. А лъэхъаным «40-мэ я Комитет» хэтхэр афуклэщтыгъэх.

Зэхыхъэхэм ащыщ Мырзэ Дзэпщ кышцилогъагъэр сшыгъушхэрэп. Лъэпкъ гумэклыгъохэм зэлаштыгъэу шысыгъэми кызышхыжкыжыгъэп, рэхатэу кылуагъэм тедэлугъагъ.

— Бырсырхэр «40-мэ я Комитетэп» кызылэтырэр. Зэгурылоньгъэмрэ зэзэгъыныгъэмрэ ягъогу тэ тырэкло. «Тызэщы-зыхъо», лъэпкъхэр зэпэзыгъэуцухэ зышлонигоу клуачлэхэр шылэх, ахэр арых шынагъор кызыпкырыккыны ылъэкыштыр, — кылогъагъ Мырзэ Дзэпщ. — Сыдэу хъугъэми, зэгурылоньгъэм игъогу тырыкшоуштыгъэх.

Адыгеим иапэрэ Парламент идепутатэу Мырзэ Дзэпщ зыхадзым Комитетым пашэ фашыгъ. «40-мэ я Комитет» лъэпкъгоу шырагъэжыгъагъэхэр хэбзэ шапхъэхэм адиштэу шылэныгъэм шыпхырашынхэм фэшл пшъэрыл гъэнфагъэхэр ыгъэцэклэщтыгъэх.

Парламентым идепутатхэр

Апэрэ Парламентым идепутатэу хадзыгъагъэхэм ащыщыгъэх Лылуужу Адамэ, Шхъэлэхъо Абу, Тхаклушынэ Аслъан, Алексей Руденкер, Александр Радченкер, Евгений Саловыр, Удыккэко Юрэ, Бэрэрэ Талый, Аджырэ Аслъан,

Мырзэ Дзэпщ, фэшхъафхэри. Еплъыккэ зэфышхыаф зилэ депутатхэр ахэтыгъэхэми, акъыл зыхэлъ унашхъохэу республикэм икъэралыгъо гъэпсыккэ игъэпытэн фэгъэхьыгъэхэр аштэнхэ алыккыштыгъ.

Адыгабзэмрэ урысыбзэмрэ республикэм икъэралыгъуабзэ хъунхэм фэшл депутатхэм афызэшлукыгъэр маклэп. Жъогъо 12-р ыкли шэбзишхэр кызышхыжкыжыгъэр адыгэ

Адыгэ Республикэм и Парламент иапэрэ Президиум хэтыгъэхэмрэ АР-м иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслъанрэ. Мырзэ Дзэпщ сэмэгумккэ агъунэккэ щыт.

быракъыр Адыгэ Республикэм икъэралыгъо быракъэу хэбзэ унашхъоккэ аштэнхэм фэшл Мырзэ Дзэпщ зэхэщэн лъэпкъгоу зэрапылтыгъэр дэгъоу кытэшлэжы.

Быракъым еплъыккэу фыра-лэмккэ депутатхэр зэгурымы-лохэу зэхыхъэм бэрэ шызэнэ-кыккыгъэх. Загъэпсэфынэу Парламентым и Унэ кызычлэжы-хэм, лъэпкъ рыккыштым ыгъэгумэккырэ тилъэпкъыгъэм Мырзэ Дзэпщ кылуагъагъ, кылушхы-ныгъ. Такыккэ заулэм кыккылоу культурэм илофшлэхэм Парламентым ыцлэккэ кытхыгъэ лъэлу тхылым кышцилоуштыгъ ижы-рэ адыгэ быракъыр АР-м икъэралыгъо быракъэу аштэмэ лъэшэу зэрашлонигоу.

Лъэпкъ гупшысэр политикэ зыхэлъ лъэпкъгоу рипхын зэрилъэккырэ Мырзэ Дзэпщ кыгъэшхыпкыжыгъэу бэрэ кыккыгъэх. АР-м лъэпкъгоу ыкли социальнэ хэбхыныгъэхэмккэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Мырзэ загъэнафэм шылэныгъэм кызыдихырэ кыныгъохэм куоу алыгъэ-сыщтыгъ. Республикэм икыуа-джэхэм кыарыккыгъэ нэж-лужхэм яфэло-фашлэхэр дэгъоу зэрафигъэцэклагъэхэм фэшл

Мырзэ Дзэпщрэ ятэу Рэмзэнэрэ.

лъэшэу кыфэрэзагъэх. Мыл-кур имыкыгоу цыфхэм ялэлу-хэр зэшлхыгъуае кышхыгъу-

дзэу лажъэзэ Парламентым идепутатэу хадзыгъагъ. Сыд фэдэ лъэпкъ лутми, литератур-

хэуи мэфэ гузжыгъохэр кы-ккыштыгъэх. Къэхылыгъэ-кы-ккыштыгъэми, хэпшыккылау ылъэкыштыгъ. «Гъучл кыалэ зилэри гъучл мастэ шэккэ» цыфмэ ало зыхъуккэ, ащ мэхъанэу ратырэм Дзэпщ шыгъэзагъ.

Республикэм икъэралыгъо гъэпсыккэ зыпытэккэ экономикэм хэбхыныгъэхэр зэришлэ-щтыгъ, цыфмэ ящылэккэ на-хышлэу зэрэхъуштым Дзэпщ кытегушылэу бэрэ зэхэтхы-щтыгъ. Уишлэуагъэ ебгъэккы шлоигъоу, кышхыгъуэу мини-стерствэм кыккылогъэ цыфым илэлу фэмыгъэцэккэ лъэлу-лэу узылутым имэхъанэ кыб-гъэлыгъэхэу ащ ылъытэщтыгъ. Ыдэж кыккыгъэхэу зэрагу-рылоуштыгъ шыккэу сыдигъуи егушхысэщтыгъ.

Журналисти- кэмрэ искусств- вэмрэ

Иккэлэгъум кышхыулагъэу журналист сэнхъатыр Мырзэ Дзэпщ шлогъэшлэгъоныгъ. Адыгэ радиом, республикэ гъэ-зэгъу «Адыгэ макъэм» илэсы-бэрэ лъэпкъ ащылэагъ. Тигъэзет иредатор шхъагъэ иапэрэ гуа-

рэмрэ искусствэмрэ апышхыгъэу итворчествэ зыригъэушхыомб-гушхыгъ.

Композитор цырылоу Нэтхъо Джанхъот ныбджэгъуныгъэ зэрэдыригъэм даклоу, зэгъусэхэу ордэхэр аушыщтыгъэх. Ккэлэ-цыккы ордэхэр Адыгеим на-хыбэрэ кышхылонхэм пылты-гъэх. «Пчэн бзэджащлэ» зыфи-лорэр Адыгэ радиом шытырат-хагъ, нэмыккэ ккэлэцыккы ордэ-хэри республикэм шагъэжыны-щтыгъэх. Ккэлэцыккы афэгъэ-хыгъэ тхылыгъэ «Ощхыбыбыр» Мыккыуапэ кышхыдыгъэккыгъ.

Мырзэр зышхылуагъэу кыуа-джэр Шынджый. Ащ кышхы-хыгъэ драматургэу, тхаклоу Цэй Ибрахымэ. Адыгэ литератур-рэм И. Цэм ышлэ шырамыло-жыуи уахътэ кыккыгъэх. Мырзэ Дзэпщ тарыхъу кыбар-хэр И. Цэм ехылагъэхэу ыгуыныгъэх, гъэзэгъу «Адыгэ макъэм» кышхыхыныгъэх. Литературнэ критик цырылоу Шхъэлэхъо Абу ккэлэцыккы фэхъуи, И. Цэм итворчествэ ехылыгъэ тхылыгъэ кыдыгъэ-кыгъ. Филологие шлэныгъэ-хэмккэ докторэу Мамый Рус-лъани И. Цэм фэгъэхыгъэ тхыгъэхэр илэх.

Кызышхыгъуагъэу кыуа-джэр, Адыгеир Дзэпщ шлэу зэрилъэ-

гъухэрэр итворчествэ кышхы-хэтэгъэхыгъ. Композиторэу Гъонэжыккы Аскэр «Си Ады-гей» зыфилорэ ордэу ыгуы-гъэм хэлъ гушыгъэр Дзэпщ ыг-хыгъэх. «Кыккыла, кыккыла», «Розэ кыгъагъ», нэмыккэ ордэ-хэр Гъонэжыккы Аскэррэ Мырзэ Дзэпщрэ зэдаушыгъэх.

«Си Адыгей» ансамблэ цы-рылоу «Ислъамыгем» дунаим кышхыло. Къэбэртэе-Бэлыккы-рым иорэдылоу, Адыгэ Респуб-ликэм изаслуженнэ артисткэу Тхыгъэлыджэ Светлана «Кы-ккыла, кыккыла» зыфилорэр лъэшэу ыгу рехы, ирепертуар хыгъэхыгъ. Тхыгъэлыджэ Свет-ланэ джырэблагъэу сызылэ-лэм Мырзэм игушылэмэ атехыгъэ нэмыккэ ордэхэм кыккылуагъ.

Зэфэхысыжы- уигъэрэхъатырэн

Шылэныгъэр шлэу зылыгъуэр Мырзэм дунаир зыхъожыгъэр илэс 13-м ехъугъэми, непи кытхэтым фэдэ, ымаккэ тхы-ккылуагъэми. Ащ ышнахы-ккылуагъэ Джанбэч Адыгэ Респуб-ликэм и Парламент идепутатэу мыгъэ ящэнэрэу хадзыгъ, Ко-митетым пашэ фашыгъ. Дзэпщ дэгъоу зышлэщтыгъэхэу Парламентымрэ Правитель-ствэмрэ лъэпкъ ащызышлэ-гъэм гум кыккылуагъэу гъэшлэгъо-нэу кылуагъэхэр республикэм икъэралыгъо гъэпсыккэ игъэ-пытэн, законхэр штэгъэнхэм Мырзэр зэрадэлажыгъэхэм афэгъэхыгъэх. Бэмышлэу Пар-ламентым сышхылуагъэу Мырзэ Джанбэч сыдэгъушыгъэу илоф-шлэгъуагъэ ащыщ Дзэпщ ылозэ кыджагъ. Илофшлагъэккэ Дзэпщ непи зэрахэтыр, зэрашхыгъу-шхыжырэм ар кыккылуагъэу сэлъы-тэ. Ышнахыжыгъэ ишхылагъэу Джанбэч лъэгъэкуагъ.

Адыгэ Республикэм изаслу-женнэ журналистхэу Хъурмэ Хъусенэрэ Тхыркыккы Сафы-етрэ илэсыбэрэ Мырзэ Дзэпщ лъэпкъ дашлагъ. Гуклэгу хэлъэу, цыф цыхышлэгъоу, кыныхэм ащымышхыгъэу зэрэпсэушхыгъэр ягушхысэхэм кышхыгъэхыгъ.

Лъэжыккэу унэгъоу лужы-м Мырзэр шаплуагъ. Ягъэжыу Са-хыдэ Хэгъэгу ззошхэм хэлэ-жыгъ. Янэжыу Захъэрэ тра-кторым тесэуи кыккыгъэх, ты-лым шылэжыгъ. Ятэу Рэмзэнэ лъэпкъ лъэпкъ зэфышхыафмэ алу-тыгъ, янэу Хыабидэ унагъом ихызымэт зэрихыщтыгъ. Илэс заулэ нахъ азыфагу кыды-мэ-фэу ахэр дунаим ехыжыгъэх. Дзэпщ ышнахыжыгъэхэу Джан-хыотрэ Джанбэчрэ СССР-м спортымккэ имастерых, дзо-домккэ самбэмккэ банэщты-гъэх. Дзэпщ ыпхыу Замирэ Адыгэ республикэ телевидени-ем ижурналист, лъэпкъ лъэпкъ афэгъэхыгъэу кытхыгъэр зэхэщэ, адыгъу дунаим тет-мэ ящылэккэ лъэпкъ эфирым кышхылуагъ. Дзэпщ кыккылуагъэу Азэ-мати лъэпкъ ешлэ.

Мырзэ Дзэпщ кытхэтыгъэ-мэ непы ыныбжы илэс 60 хышхыгъэх.

Адыгэ Республикэм ия 20-рэ илэс игъэккыгъэхэу дгъэмэ-фэклэныгъэу зытэгъэхызыры. Ти-мэфэ гушылауагъохэр Мырзэ Дзэпщ ымылгъэушхыгъэхэми, гуккэ тигъусэу тэлъыгъ.

САХЫДЭКЪО Нурбий.

Тпэчыжъэ ыкIи тпэблэгъэ

(КъызыкIэлъыкIорэр шышхьэлум и 16-м къы-
дкIыгъэм номерым ит).

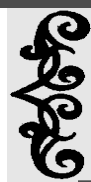
Пчэдыжъым сыхьатыр пшIым рагъэжъэгъэ митингыр ахышам нэс зэхэтыгъ. Ащ фэдизым автоматхэр зыIыгъ дзэкIолIхэр къафэсакъыгъэх хьэлэ-балы-къышIхэм ащаухъумэху. Мэщ-фэшIу Нэдждэт ыпэкIэ фыжыкIэ къахэщыгъ, ыIупшIэхэр фыIу-мыубытэжъэху мэгушIо. Сфэ-мышIу сепуны:

— Тьдэ укыкIыгъа, Нэдж-дэт?

— Джа о укыздикIыгъэ дэ-дэм сыкъыкIыгъ, — мэсэмэр-къуэ, ылъэгъурэм ыраэуэ.

Ататюрк исаугъэт джыри зэ къэскIужыгъ гуфалпIу сеп-лызэ, Тырку Республикэр зы-гъуцугъэхэм япэщэ политикыш-хом икIэбар сшымыгъупшэ-жыныу зэзгъэшIагъэ. Кубанскэ университетыр сурэтымкIэ дэгъу дэдэу къэсэхуы сIлошIызэ, та-къэм сышIоунагъ, КПСС-м ита-рихыкIэ экзамен тIахыгъагъ. Про-фессор къаигъэжъ горэ къыс-шIуани, Ататюрк икIэбаркIэ сы-хигъэзыхьэгъагъ, программэу тызэрэрагъэджагъэм хэмытыгъэ-ми. Сызэрэадыгэм джар къыкIэ-лоуагъ. Адыгэхэр зэригъэзэуа-гъэхэм икIэбар егъашIэм сшы-мыгъупшэжыныу сзыгъэшIэгъэ лIышхом исаугъэт сыгу къыгъэ-кIыжыгъэр багъэ.

ИжыкIэ къышъежъу адыгэ-хэмрэ тыркухэмрэ яхышгъэ зэр-зэхэлгъым ишыхьатыгъ ыкIи епхыгъагъ Мустафа Кемаль Ата-тюрк ихэгъэгу зэгъэфэн. Гупшы-сэ чыжъэхэм сахилъэсэжыгъу хьакIэщым тыкъэзэрэщэлэ-жыгъ... Къэралыгъохэм револю-люция къызарытаджэкIэ зэрхъу хабзэу зы кIэлъэныкIор пачы-хьэм игъусагъ, фэшъхьаф кIэ-лъэныкIор Ататюрк игъусагъ. Черкес Атэм зыцIэ пэщэшхоу адыгэ шыудзэ зыIэ илгыгъэр зэокIаеу Мустафа Кемаль фэзэ-уагъ. Буржуазнэ тырку револю-люция тэконимкIэ ылъэкIэ къы-гъэнагъэп. Тыркуем республикэр шагъэуцунимкIи джащ фэдагъ. Изэкъуагъэп, адыгэ пэщэшхохэр готыгъэх, къыгомыхьэрэр хьалэч ышIыштыгъ. Ар зыхъугъагъэр 1924-рэ илгъэсър арыты, Лениным Ататюрк гушIо телеграммэзэ ри-тыгъагъ, IашэкIи мылIуагъагъ. Ау Мустафа Кемаль зипэщэ купыр зэтыриIэжагъ, ре-волюция социалистическэм нимыгъэсэу буржуазнэм къы-щигъэзагъ. Политик Iуш тхьа-гъэпIыр ащ блэмкIынэу ылытагъ. Черкес Атэм тырку лъэпкъым илIыхъужъу ари-гъэштагъ, тырку парламентыр щытэу Iэгу фытыригъуагъэх. Ыужым Атэмрэ Ататюркырэ зэшIокIодыгъэх. Атэм тырку лъэпкъым ипыеу алытагъ. Гре-цием икIыжыгъ, ащи рамы-гъэзагъэ зэхъум Иорданием кIо-жыгъэ, ащ щылиIи шагъэтIы-лIыжыгъ. СигъашIэм сшымы-гъупшэжыныу зэзгъэшIэгъэ къэ-барыр къызтекIыгъэ политикыш-хоу Ататюрк ишылыч IушIэ сы-нэгу кIэтыгъ. Тхылыбзэу ащ ехылаIагъуэ сызэджагъэхэм къахэкIыгъэ гъучI цыфыр са-пашхьэ итыгъ.

ТЫРКУЕР

ЗэсэIожы: «Джары дунаим къэбар шъэф щыхъурэп, нычэ-пэ удэу быбырэри цыфмэ ашIэ зыкIауагъэри пкIэнчъэп».

Бэрэ зэфэшъхьафэу тырку тхакIохэм, хышъэIуатэхэм къат-хыжыгъэми, узэмынгуештыр зыгъэ, къогъанэ имыIу Черкес Атэм Тырку Республикэм игъэ-уцун фэзэуагъ. Ащ изэкъуагъэп, адыгэ лIышхохэри а гъогум рыкIуагъэх.

Апэрэ мэфэ зытIум Стамбул зыщытIыгъанэу хъугъэп. Къэ-лэшхом дахъэрэр къыдэмышэу ихабзэти, щыгъэшIэгъоныр бэми, охътэ хьатэ къыхэдгъэкIыгъэп икIу фэдиэу зыщытIыгъанэу. Сурэтхэу сшагъэхэм ягъэкIэ-рэкIэн, къалэм иадыгъэ хасэ иIукIэн, къэшъокIо ансамблэм изыфэгъэнэIосэн ауж титызэ, тымышIахэу уахътэр тIэкIэкIыгъ.

ПшъакукIо (Озел) Махьмудэ жьы зыкIэт цыф, ар Нэгъой Яшар ыпэкIэ Стамбул иадыгъэ ха-сэ итхьамэтагъ, джы Яшар итхьа-мэтэ гуадз. Зэрихабзэу Iэжъ-лэ-жъуэ зегъазэ. Бэ къыдэхъурэри.

— Ахьмэд иателъе (имастер-ской) тыIон фай, къытгъэ, — ыгъэжыгъэ къепчы. — Iлэу дагъо зилэм зытезгъэонкIэ сшIоемыкIоу сытегушыIыкIыгъ:

— ЯтIонэрэ къэкIогъум зэд-гъэлъэгъумэ нахышIуба?

— Шорэр гъэшIэгъоны! Ащ фэдэ щэху лIымэ къяхъулэ-рэба? Абазэри къытгъэ, джары махъулэм сызэреджэрэр, — къыхигъэхъожыгъ.

КъэбарIотэ Iазэм гушыIэ пэпчэ хигъэтIысхъу лъегъэ-кIуатэ:

— Сятэжэ пIашъуэ Зэчэрые ылъэпкъыкIэ Къунчыкъохабл. 1881-рэ илгъэсым хэкур къэзыб-гынагъэхэм ахэтыгъ. Сятэжъу Юсыф 1856-м къэхъугъ, ащ ыкIоу Сэфэр сэ сят, Тыркуем къышыхъугъ. ЗэшитIурэ зы шыпхъурэ тыкыфэхъугъ. Сэ 1947-м сыкэхъугъ, Ахьмэд 1960-рэ, Дильбарэ 1952-рэ илгъэс. Тикъуаджэ ыцIагъэр Тыгъужэ Кой. Чанак Кам пэмы-чыжъуэ, Бурсэ нахъ пэблагъэу къэлитIум азыфагу исыгъ. Тятэ илсэупIэ бэрэ зэблихъугъ, дэ-гъоу тыригъэджэным фэшI. Ахь-мэд ицIыкIугъом къышъежъагъ сурэтшIыным зыпылIыр.

СурэтшIышхом илофшIапIэ тычIэс. Къытфэхъф, гомэлам. Рэхьатэу мэпсалтэ, джащ фэдэуи илэшлагъэхэм сарегъэпIы. Ахь-мэд илэшIэгъэжъэхэми илэшIэ-гъакIэхэми зыкIыныгъэ ахэсэ-лъагъо. Ахэр ыгу къыкIырэ су-рэтых сIомэ сыхэукоштытэп. ТыркукIэ ылъэкъуацIэр Озел, адыгабзэм иплъхьажыгъэм, зымы фэмьдэр къекIы. Ар епэсыгъэ дэд, зымы ежъ ПшъакукIо Ахь-мэд зэрэфэмьдэм фэд, исурэт-хэри зымы фэдэхэп. Ахьмэд цыфышху, лъэгъупхь, къаIо зыхъукIэ пелуан горэу къып-щэху ышхьэ ыпэкIэ шагъэу, чIыгоу зытеуцорэр егъэтIысы

къыпшIуигъэшIэу. Исурэтхэри иных, ежъ фэдэху, шъуашIох.

Ахьмэд — абстракционистэу сэлъытэ, а гушыIэр хьатэу ыгу римыхьыи. Пкъыгъом, е цыфым, е хьайуаным ыкIышъо фэдэу ышIыным ыуж икIи, ыкIоцIыкIэ къыпкъырыкIызэ исурэтхэр ыгъэпсыхэу ригъэжъагъ. Попар-ти, пуантализми, дадаизми ахэм араIуалIэми, ежъ авангардым нахъ пэблагъэу символикэIэ заджэхэрэр иIубыгыпIэу елгытэ. Сыдэу щытми, Ахьмэд дунаим щыцIэрылу, апэрэ адыгэ сурэ-тышIэу а лъэныкъомкIэ Iоф зышIэрэр ежыр ары. Ар къыб-гурылоним фэшI сурэтымкIэ гъэсэныгъэшхо уиIэным фэшъ-хьафэу ПшъакукIом ыгу уиыхан, ыпкъыкIи щыщ ухъун фае.

Махьмудэ ишыпкъы:

— Теуцожэ, о цыфхэр сурэт псаухэу ошIых, Ахьмэд ныкIо-ныкIохэр икIасэх, сыда къы-зыхэкIырэр?

Къэбарыр кIэкIэу къызфэсэ-Iуатэм, къэлэсагъ, рэхьатныгъэ хэлъу сурэтхэм яплъы хъугъэ. Ахьмэди рэхьатныгъэ къекIугъуэ сегуцэфагъ. Ащ итворчествэ къэбар шъхьаф ищыкIагъ, фат-хыгъэри бэ, каталог пчыагъи къы-ситыгъ. Америкэми, Европэми, Азиэми, Урысыеми, Азербайджан-ни дэгъоу ашашIэ. Iлэлэс, цIэ-рыIу. Тызэмызэщэу тызэгъокIы-жыгъ, шэн зэтефэр дэгъу, су-рэтхэр зэтемыфэхэми, цыф Iушым уигъэдэлэон ылъэкIышты, ахэм ашыщ Озел Ахьмэд.

Чэтэным тешыхьэгъэ сурэт-хэм багетыр къяIулэIкIыжыгъ-гъуэ, тхылышIэм тетхэри апчы-мычIэгъэху зэрагъафэхэи, каталог-буклетыри инджылызыбзэрэ тыркубзэрэкIэ тхыгъэху гъусэ къызыфашIыжыгъ, иго хъугъуэ алыты, къэгъэлъэгъоныр къы-зэIуахыгъ. Стамбул иадыгъэ хасэ изалышху ауцтэу зышыхъугъэр. Цыф кIэрэкIэ гъэсэгъабзэу зы-ныбжэ икIугъэхэм, кIэлэ-пшъэшэ ныбжыкIабэ акIэп-хьагъ. Тырку сурэтшIэхэри, адыгэхэри зэхэпхьагъэх. Дюзджэ, Бурсэ, Самсун къарыкIыгъэхэм нэIуасэ сафэхъугъ. Нахыбэм яадыгабзэ къабзэ, зыцунтхьэхэ-ри ахэтых.

Стамбул иадыгъэ хасэ итхьама-тэу Нэгъой Яшар къэгъэлъэгъо-ныр къызэIуныгъ, бзитIумкIэ къекIолаIагъэхэм Iофыр агури-гъэIуагъ, сэри сIахьэ къыхи-нагъэп. Нэгъоим игушыIэ щэ-рыу, псыхьажыгъэ, уелэзэжы-нэу цытэп. ПшъакукIо Махьму-дэ микрофоныр зыIэIкIеубыгъ, фэкъулаеу тыркубзи адыгабзи къыIотэкъу. Сурэт Iэшлагъэхэм ячIыпIэ залышхом идэпкъхэм щаригъэубытыгъ. Ахьмэд икIэлэ къопцIэ цыкIуитIу ежъ афэдэ куп ягъусэу дунаир афимыкы-жъу джэхъышхохэр зэпачыхьэ. Янэхэр гуIэхэу ауж ихьагъэхэми акIахьэхэрэп. КIалэм кIалэ иIоф, сикIэлэгъоу Гъобэкъуае щы-

кIуагъэр сыгу къэкIыжыгъуэ сызэгъоутэу сэхьы.

Iофым рыкIуагъэр, сикъэ-кIуакIэ, сэри кIэкIэу щысэгъэ-гъуазэх. ГушыIэ пэпчэ тыр-кубзэкIэ Махьмудэ къызэридзэ-кIыжыныу фежъэ, ау семыжэу пысэдзэжышъ Махьмудэ фэ-гуитIу мэхъуми, къэсымыгъэу-цоу сигушыIэ лъысэгъэкIуатэ. ДэлъаIохэр рыразэху мэщых. Нэгъой Яшари, ишхьэгъусэ Свети щхым зэльештэх. Сурэ-тышIышхоу, дунаим щызэлъа-шIэрэ ФарыкIу Симок къыс-фэгъушIо, къатэтхэщэ икаталог-хэри къысетых. Хъулыфыгъэ — бзылфыгъэ куп гушыIэгъу сыкъашIы, абхьазыбзэрэ тыр-кубзэрэ зэфэдитIоу къыздэгъу-щыIэхэщэ, къызгурылорэп.

— ШъузэрэнэгъушIомкIэ къэбарышIу шъуилэн фай, — апэсэгъоужыгъ.

— Ухъукъуагъэп, — ашыщ горэм адыгабзэкIэ къысэIожы, — мы сиунэкъошхэр адыгабзэм фэсэмэгъухэми, мы тхылыр къыуагы ашIоигъу. ИлэпкъыкIэ абхьазэу, сурэтшIышхошты-гъуэ, 1886-рэ илгъэсым Истамбул къышыхъугъуэ, 1954-рэм Нью-Йорк щылIэжыгъэ Ачба пшы лъэпкъхэм ашыщыгъ. Бзыл-фыгъэ дахэм исурэт зытэт тхыт кIэракIэр сидуагъу къаIысхыгъ.

ФарыкIу Симок адыгэ, лIы гъэсэгъэ зэкIужышху, рэхьат, уасу илэ зыдшIэжъу шъыры-тышъ, фэдитIоу къэгъэшъуашIо. ИгушышIаки, иIэбаки пшы нэшанэх, оркъ хабзэм рыгъуазэ-зэ зегъазэ. Зищытху ыпэкIэ зэ-хэсхыгъэ сурэтшIэ цIэрылом икаталогхэм сфэмышIэу садэп-лъагъ. ЗэкI пIоми хъунэу Стам-бул техыгъэх сурэтхэр. Ягъэп-сыкIэкIэ француз импрессио-низмэр сыгу къагъэкIыгъ. Стам-бул иархитектурэ цыф сурэтхэр къекIу шъыпкъэу хиблагъэх, тхьаркъоу дунаим тетыр зэкIэ ахигъэтIысхьажыгъ. Тыркуем икIэлэшхо дэхэм ящылэкIэ-пэуекIэ IупкIэу къысигъэлъэ-гъугъ. Ахэр чэфых, шъуашIох, дахэу фэпагъэхэщэ, гохьых. ЗгъэшIэгъопагъэр сурэтхэм арытхэр уямыхьырэхьышэнэу тыркух. Арэуштыгъэ зыкIаIорэм лъапэс иI. Тифлыс сурэтым и Академие сышъеджэ зэхъум Азербайджан къыкIыгъэ кIэ-лабэм садеджагъ, ахэм ясурэт-шIыкIэ курджхэм атэхэ-щытгъэп. Ежъхэм шIыкIэ шъхьаф ялагъ. ФарыкIу исурэт-хэм къыздеджэщытгъэ азербай-джанхэм яIэшлагъэхэр сыгу къагъэкIыжыгъэ къодыгъэп, зы лъапэс яIэу зэфэдэкъэбзагъэх, ау бэкIэ нахъ лъэшыгъэх. Зэфэдэ-къэбзэнба яорэди, якъашъуи, ягушылаки зэтэхэу, зэльэп-къэгъух. Сэгъэшлагъэ адыгэм къыхэкIыгъэ сурытышIышхоу ФарыкIу Симок тырку культу-рэр, сурэтшIыныр дунаим щыцIэрыло зэришIыгъэр. Ады-гэхэм зыфалогъэ гушыIэшхоу —

зыфэдэ мыхъурэ щыIэпыр — ащ епхыгъэу слъыгагъэ.

ХьакIэр, Тхьаматэр, Тиунэ-къошпыр, ары къызэрэсаджэхэрэр сибысымхэри синэIосакIэхэри, Къат зыIохэрэри ахэтых. Слъэ-къуацIэ цIэ къызэрэсфашIы-жыгъэм сиыбжыкIэгъум къы-щегъэжъагъуэ сесэжыгъ.

— Зыгорэ пшыхьон непэ сэ узгъэшхэщытгъ, зыфэсакъыжъ, — зэпагъэурэп чэзыу-чэзыоу синэIосэ хьалэлъыжъхэм. Шха-пIэхэр къэбзэ дэдэх, пIэхъуам-бэхэр пыпшыхьыкIыжыныхэм нэсэу IэшIоу ащэпшэрыхьэх. Тьдэкии щырэхьатыгъу. Шэн закъом емылгытыгъуэ, цыфым шын-кIэу зэбгъэлъэгъуным, гушыIэм илэшIу ушгъаымысыным имэ-хьанэ чыжъуэ зэрэлъагъэкIо-тагъэм агухэм якъэбзагъэ гъусэ къыфашIы, шъхьэкIэфэныгъэм укыфагъэушчы. БгъэшIэгъошты-м гъэшIэгъоным гъунэ имыIэу хьои. Тучанышхо зэтефыгъэхэм узыфаер зэкIэ зэрателым нэр пIэпахэу зэрэтегъэпсыхьагъэхэм сегъэчэфы, цыфхэу зыщэхэрэр зыкIи сымылгъэгъугъэхэми дахэ горэ ясIо сшIоигъу, шъхьаем сыбзэ икIурэп, тыркубзэми ин-джылызыбзэми сафэсэмэгъу. Ахэр ситгъусэхэм арысэгъэIожьхэщэ, ныбжыкIэ купым игуапэу шъхьащэ къысфэшIы. Сэри си-гуап, мор зидэхагъэхэм агухэм сыкыгушыIыкIыгъэмэ. Джыри зэ сшIэхъэ къелладэ — Тхьэм ышIэн мы къэлэшхом лъэу щызэхэкIухьагъэр, тыркуи, аджа-ми, урыми, монголи, адыги...

Е сиадгъэ тхьамыкI, макIа о дэхшын узышIыгъэр? МакIа къэралэу узэхэкIухьагъэр? МакIа лъыкIэ узэтагъэр? Тхьэр зэогъэ лъэпкъ! Мыщ фэдиэу хэт зигу-нахэ пштагъэр дунаим ипхьы-хьэ-итэкъу ушымыхъумэ мы-хъунэу? Лъэпкъым инахыбэр Тыркуем ифэнэу зэрэхъугъэр хэт шъуIа зилажъэр? Яшэнычъа-гъа? ЯлыбIэнагъа? Янасыпын-чъагъа? Хьауми зэкIэ зэхэтыгъа? Зэхэфыгъуай.

Жъыхэм яхьэкIэщ къэбархэм къафэсэгъэзэжыкI, язнэкъоку-хэр стхьакIумэ джыри итых, на-сыпыр щылэмэ, щылэ зэкIэри — акъыли, былымри, щытхъури. Насыпым зэкIэри епхыгъэ алы-тэти, нахыбэм нахъ макIэр ыгъэдалоти, зэнажъокуыр аухыш-тыгъ. Лъэпкъ пэпчэ инасып зэ-фэдэп, нэбгырэ пэпчэ зэрэзэфэ-мыдэм фэдэу. Щылэ насыпшIуи, щылэ насыпшIыи. ЗэтIуазэхэми янасып зэфэмыдэу мэхъу.

Къагъэзэжыгъын шъуIа яхъужэ зэгорэм? Хьауми зэрэхэкIухьагъ-рэр лъыкIотэгъа? СегушIысэ.

— Къат, неущ экскурсие ус-щэщытгъэ зы нэбгырэ къыз-пымыгъаI, — къысфэгъэпытэ ПшъакукIо Махьмудэ. — Неущ Тыркуем имэфэкI, ным и Мафэ хагъэунафыкIы, чIыпIэ гъэшIэ-гъон усщэщ. Ари икIурэп, Ис-тамбул къэозгъэлъэгъушты, си-къоджэгъу КъуекIо Асфар къы-зысфэкIом джахэр езгъэлъэгъу-гъагъэх.

КЪАТ Теуцожэ.
(Джыри къыкIэлъыкIошты).

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ехылаагъ» зыфиорэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2011-рэ илъэсым бэдзэогъум и 27-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ехылаагъ» зыфиорэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ехылаагъ» зыфиорэм (Адыгэ Республикэм и законодательствэ зэхъугъоягъэхэр, 2006, N 7; 2009, N 6, 12) мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

1) я 2-рэ статья иа 1-рэ Iахъ хэт гушыIэхэу «депутат шъэныкборэ пIырымэ» зыфиохэрэр гушыIэхэу «депутат шъэныкбормэ» зыфиохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу;

2) я 3-рэ статья иа 2-рэ Iахъ хэт пчъагъэу «16»-р «12»-кIэ зэблэхъугъэнхэу;

3) я 4-рэ статья:

а) а 1¹-рэ IахыкIэ хэгъэхъожьыгъэнхэу ыкIи ар мыщ тетэу къэтыгъэнхэу:

«1¹. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм итхъамэтэщтымкIэ кандидатурэхэр къэзыгъэлъэгъон фитхэр депутатхэмрэ депутат объединениехэмрэ ары.»;

б) я 4-рэ Iахымы иа 6-рэ пункт хэт гушыIэхэу «Адыгэ Республикэм и Президент» зыфиохэрэр гушыIэхэу «Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ» зыфиохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу;

в) я 4-рэ Iахымы иа 9-рэ пункт хэт гушыIэхэу «гуадзэр» зыфиохэрэр гушыIэхэу «гуадзэхэр» зыфиохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу;

4) я 5-рэ статья мыщ тетэу къэтыгъэнхэу:

«Я 5-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэ игуадзэхэр

1. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр ары Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэ игуадзэхэр хэзидзырэр. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэ игуадзэхэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм фэIорышIэх.

2. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэ игодзэщтымкIэ кандидатурэхэр къэзыгъэлъэгъон фитхэр депутатхэмрэ депутат объединениехэмрэ ары.

3. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэу хадзыгъэхэм яголосхэм анахыбкIэ, бюллетеньхэр агъэфедэхэу, шъэф голосованиекIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэ игуадзэхэр Iэнагъахъэх ыкIи IуагъэкIыжыых.

4. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэ игуадзэхэр зэрэхадзыщт шIыкIэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и РегламенткIэ агъэнафэ.

5. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэ игуадзэхэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэ щымыIэ зыхъукIэ ипшъэрылхэр агъэцакIэ, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэ иунашъокIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм изэхъыгъохэр зэрэщэх, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм икомитетхэмрэ икомиссиехэмрэ яIофшIэнкIэ агъэгъуазэх, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Регламент ыкIи Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэ игуадзэхэм афэгъэнфэгъэ пшъэрылхэм адиштэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн епхыгъэ нэмыкI Iофыгъохэри зэшIуахых.»;

5) я 6-рэ статья иа 4-рэ Iахъ хэт гушыIэхэу «гуадзэр» зыфиохэрэр гушыIэхэу «гуадзэхэр»

зыфиохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу;

6) я 7-рэ статья:

а) иа 1-рэ Iахъ хэт гушыIэхэу «фракциехэр е депутат купхэр» зыфиохэрэр гушыIэхэу «депутат объединениехэри» зыфиохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу;

б) я 3-рэ Iахымы гушыIэхэу «ыкIи Iэнагъахъэх» зыфиохэрэр хэгъэкIыжыыгъэнхэу;

7) я 8-рэ статья мыщхъэ, а 1-рэ, я 2-рэ Iахъхэм ахэт гушыIэхэу «гуадзэр» зыфиохэрэр гушыIэхэу «гуадзэхэр» зыфиохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу;

8) я 9-рэ статья мыщхъэ, а 1-рэ, я 2-рэ Iахъхэм ахэт гушыIэхэу «гуадзэр» зыфиохэрэр гушыIэхэу «гуадзэхэр» зыфиохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу;

9) я 12-рэ статья мыщ тетэу къэтыгъэнхэу:

«Я 12-рэ статья. Депутат объединениехэр

1. ЗэгурыIоныгъэ азыфагу илъэу зэдэлэжьэнхэм ыкIи Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр зыхэплъэрэ IофыгъохэмкIэ екIолIэкIэ зыкI шIыIэным апае Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэм депутат объединениехэр: фракциехэмрэ депутат купхэмрэ зэхашэх.

2. Федеральнэ законэу «Урысые Федерацие и субъектхэм якъэралыгъо хабзэ и законодательнэ (IыкIо), игъэцэкIэкIо органхэр зэрэзэхашэрэ шIыкIэм ехылаагъ» зыфиохэрэр диштэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм фракциехэр щызэхашэх.

3. Фракциехэм яIофшIэн, депутат купхэр зэрэзэхэщэгъэнхэ фэе шIыкIэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и РегламенткIэ агъэнафэ.»;

10) я 14-рэ статья иа 2-рэ Iахъ хэт гушыIэхэу «Адыгэ Республикэм и Президент» зыфиохэрэр гушыIэхэу «Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ» зыфиохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу;

11) я 15-рэ статья:

а) ышхъхъэ, а 1-рэ, я 2-рэ Iахъхэм ахэт гушыIэхэу «Адыгэ Республикэм и Президент» зыфиохэрэр гушыIэхэу «Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ» зыфиохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу;

б) я 3-рэ Iахымы хэт гушыIэхэу «Адыгэ Республикэм и Президент» зыфиохэрэр гушыIэхэу «Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ» зыфиохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу;

12) я 17-рэ статья:

а) иа 4-рэ Iахъ иа 1-рэ пункт хэт гушыIэхэу «Адыгэ Республикэм и Президент» зыфиохэрэр гушыIэхэу «Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ» зыфиохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу;

б) я 10-рэ Iахымы кIуачIэ имыIэжъэу лъытэгъэнхэу.

Я 2-рэ статья. ЗэпырыкIыгъо положениехэр

Мы Законом иа 1-рэ статья иа 1-рэ пункт иположениехэр лъэIэсых Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм, мы Законом кIуачIэ иIэ зыхъурэ нэуж мэфишъэ зытешIэкIэ ащ хэдзынхэр шыкIонхэу мы положениехэм ашыгъэнэфагъ.

Я 3-рэ статья. Мы Законом кIуачIэ иIэ зыхъурэр

2011-рэ илъэсым шышхъхъэу и 1-м щегъэжъагъэу мы Законом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ ипшъэрылхэр зыгъэцакIэу КЪУМПИЛ Мурат

к.т. Мыекъяупэ, бэдзэогъум и 29-рэ, 2011-рэ илъэс N 21

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ и Указ

2011-рэ илъэсым шышхъхъэу и 1-м щегъэжъагъэу 2012-рэ илъэсым шышхъхъэу и 1-м нэс зэшэкIонхэ альэкIыщт псэушхъхъэ пчъагъэмкIэ шапхъэхэр ухэсыгъэнхэм ехылаагъ

Федеральнэ законэу «ШэкIоным, зэшэкIонхэ альэкIыщт псэушхъхъэ пчъагъэр къызэтегъэнэжыгъэным, Урысые Федерацие и законодательнэ акт заулэмэ зэхъоклыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм яхылаагъ» зыфиохэрэм иа 24-рэ статья иа 3-рэ Iахъ, Адыгэ Республикэм чIыопс къэкIуапIэхэмкIэ ыкIи тыкъэзыуцухъэрэ дунаим икъэухъумэнкIэ и ГъэIорышIапIэ 2011-рэ илъэсым жъоныгъуакIэм и 11-м ышIыгъэ унашъоу N 77-к-р зытетэу «Къэралыгъо экологии экспертизем и эксперт комиссие икIэух зэфэхьысыжхэр ухэсыгъэнхэм ехылаагъ» зыфиохэрэм, Урысые Федерацие чIыопс къэкIуапIэхэмкIэ ыкIи экологиемкIэ и Министерствэ 2011-рэ илъэсым мэкъуогъум и 17-м ышIыгъэ унашъоу N 04-15-29/8928-р зытетэу «ЗэшэкIонхэ альэкIыщт псэушхъхъэ пчъагъэмкIэ здегъэштэгъэным ехылаагъ» зыфиохэрэм атетэу **унашъоу сэшIы:**

1. Мыщ фэдэ шапхъэхэр ухэсыгъэнхэу:

1) 2011-рэ илъэсым шышхъхъэу и 1-м щегъэжъагъэу

2012-рэ илъэсым шышхъхъэу и 1-м нэс мэкъуогъум и 15-рэ ыкIи ащ зыныбжэ ехъугъэ мэкъуогъум 23-рэ) аукIыи фитхэу;

2) 2011-рэ илъэсым шышхъхъэу и 1-м щегъэжъагъэу 2012-рэ илъэсым шышхъхъэу и 1-м нэс шъыхьы 114-рэ аукIыи фитхэу;

3) зэшэкIонхэ альэкIыщт псэушхъхъэ пчъагъэмкIэ квотэхэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнхэу.

2. Адыгэ Республикэм псэушхъхъэхэмрэ псы биологии къэкIуапIэхэмрэ якъэухъумэнкIэ ыкIи ягъэфедэнкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэ зэшэкIонхэ альэкIыщт псэушхъхъэ пчъагъэмкIэ шапхъэхэу мы УказымкIэ аухэсыгъэхэр къызэрэдалътхэрэм гъунэ лъыфынхэу.

3. ЗыкIэтхэхэрэ мафэм щегъэжъагъэу мы Указым кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ ипшъэрылхэр зыгъэцакIэу КЪУМПИЛ Мурат

к.т. Мыекъяупэ, бэдзэогъум и 25-рэ, 2011-рэ илъэс N 87

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ иунашъу

ЖыккъэщапIэхэм япхыгъэ аллергии узхэм агъэгумэкIыхэрэм япсауныгъэ зыпкIэ игъэуцожьыгъэным ехылаагъ

ЖыккъэщапIэхэм япхыгъэ аллергии узхэм агъэгумэкIыхэрэм пIалъэ горэкIэ къушхъэжэ къабзэ къащэным тегъэпсыхъэжэ къэралыгъо зэзэгъыныгъэу 2011-рэ илъэсым бэдзэогъум и 18-м ашIыгъэу N 106-р зытетхэр IэубытыпIэ къызыфэсшIыгъэ **унашъоу сэшIы:**

1. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ икомиссиеу (ыужыкIэ МЗРА-м и Комиссие Iоэз дгъэкIошт) жыккъэщапIэхэм япхыгъэ аллергии узхэм агъэгумэкIыхэрэм зыпкIэ игъэуцожьыгъэн фаехэм якыхъхын фэгъэзэгъэщтыр зэхэщэгъэнхэу.

2. Ухэсыгъэнхэу:

2.1. МЗРА-м и Комиссие хэтхэр гуадзэу N 1-м диштэу.

2.2. ЖыккъэщапIэхэм япхыгъэ аллергии узхэм агъэгумэкIыхэрэр къызэрэхахырэ шIыкIэр гуадзэу N 2-м диштэу.

2.3. ЖыккъэщапIэхэм япхыгъэ аллергии узхэм агъэгумэкIыхэрэр къушхъхъэм агъэкIонхэмкIэ бланкыр зыфэдэщтыр гуадзэу N 3-м диштэу.

2.4. Республикэм иIэзэпIэ-профилактикэ учреждениехэр жыккъэщапIэхэм япхыгъэ аллергии узхэм агъэгумэкIыхэрэм зэрэIэзэщтхэм ахыщэу пэлухъащтыр зыфэдизыр гуадзэу N 4-м диштэу.

3. МЗРА-м и Комиссие жыккъэщапIэхэм япхыгъэ аллергии узхэм агъэгумэкIыхэрэр гуадзэхэу N 2-м, 3-м, 4-м адиштэу кыхыхынхэу ыкIи жьы къащэ-

нэу къушхъхъэм ыгъэкIонхэу.

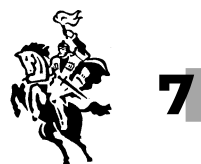
4. Муниципальнэ образованийе «Къалэу Мыекъяупэ» иадминистрация псауныгъэм икъэухъумэнкIэ ыкIи социальнэ программэхэмкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэ, ЦРБ-м, ЦГБ-м яврач шхъаIэхэм жыккъэщапIэхэм япхыгъэ аллергии узхэм агъэгумэкIыхэрэр гуадзэхэу N 2-м, 4-м адиштэу къыхагъэщынхэу ыкIи жьы къащэнуу къушхъхъэм агъэкIонхэу.

5. МЗРА-м иконсультантэу М. Дж. Зезэрахъэм бюджетым епхыгъэ учреждениехэмрэ организациехэмрэ бухгалтер документациехэм зэрэдэлэжьэнхэ фэе шIыкIэу агъэнэфагъэхэм адиштэу жыккъэщапIэхэм япхыгъэ аллергии узхэм агъэгумэкIыхэрэм зэрэIэзэщтхэ путевкэхэр игъом аратыным ыналэ тыригъэтынхэу, ахэр учет зэрэшIыхэрэм ыкIи зэралыгъыхэрэм гъунэ лъыфынхэу.

6. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ 2010-рэ илъэсым шышхъхъэу и 12-м ышIыгъэ унашъоу N 601-р зытетым кIуачIэ имыIэжъэу лъытэгъэнхэу.

7. Мы унашъор зэрагъэцакIэрэм гъунэ лъысфынхэу сыхъэкIэ зыфэсэгъазэ.

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ иминистрэу НАТХЪО Разыет к.т. Мыекъяупэ, бэдзэогъум и 21-рэ, 2011-рэ илъэс N 522

«Адыгеим ичернобыльцэхэр: социальнэ ІэпыІэгьумрэ псауныгьэм икьэухьумэнрэ япхыгьэ Іофыгьохэр» зыфилорэмкІэ парламент едэІунхэу шыІагьэхэм ащаштэгьэ рекоммендациехэр

Адыгэ Республикэм и Кьэралыгьо Совет — Хасэм культурэмкІэ, унагьом иІофхэмкІэ ыкІи общественнэ организациехэм гьусэныгьэ адэшлыгьэнымкІэ, социальнэ политикэмкІэ ыкІи псауныгьэм икьэухьумэнкІэ икомитетхэм игьоу зэралэгьыгьэм тетэу 2011-рэ илэсым бэдзэогьум и 13-м «Адыгеим ичернобыльцэхэр: социальнэ ІэпыІэгьумрэ псауныгьэм икьэухьумэнрэ япхыгьэ Іофыгьохэр» зыфилорэмкІэ парламент едэІунхэр Адыгэ Республикэм и Кьэралыгьо Совет — Хасэм шыкІуагьэхэр. Ахэм ахэлэжыагьэхэр Адыгэ Республикэм и Кьэралыгьо Совет — Хасэм, муниципальнэ образованиехэм яІыкІо органхэм ядепутатхэр, Адыгэ Республикэм ІофшІэныр социальнэ хэьоныгьэмрэкІэ и Министерствэ, Адыгэ Республикэм псауныгьэр кьэухьумэгьэнымкІэ и Министерствэ, лэпкь ІофхэмкІэ, ІэкІыб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгьэхэм адырІэ зэпхыныгьэхэмкІэ ыкІи СМИ-мкІэ республикэ Комитетым, Урысые Федерацием пенсиехэмкІэ и Фонд Адыгэ РеспубликэмкІэ икьутамахэм япашхэр, яспециалистхэр, муниципальнэ образованиехэм яадминистратциехэм, общественнэ чернобыльскэ организациехэм ыкІи кьэбар жьугьэм иамалхэм яІыкІохэр.

Чернобыль АЭС-м кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом зэрар зэрихыгьэхэм социальнэ ІэпыІэгьу ягьэгьотыгьэным ыкІи ахэм япсауныгьэ кьэухьумэгьэным япхыгьэ Іофыгьохэм афэгьэхыгьэ докладхэмрэ кьаІуагьэхэмрэ зядэІухэ нэуж парламент едэІунхэм ахэлэжыагьэхэм зэрэхагьэунэфыкІыгьэмкІэ, ЧАЭС-м кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом зэрар зэрихыгьэхэм социальнэ ІэпыІэгьу ягьэгьотыгьэным тегьэпсыхьэгьэ Іофтхьабзэхэу законодательствэмкІэ агьэ-нэфагьэхэр кьэралыгьо хабзэм иорганхэм тиреспубликэ шызэрахьэх, чернобыльскэ общественнэ организациехэм апатриотическэ гьухэлхэм адырагьаштэ. Чернобыль тхьамыкІагьом кьызыдихьыгьэхэм ядэгьэзыжынын фэгьэзэгьагьэхэр егьэшІлэрэу цыфхэм агу кьыгьээнэжыгьэным тегьэпсыхьагьэу Мыекьуапэ мемориал комплекс кьызызІуахыгь, республикэм ичернобыльцэхэм афэгьэхыгьэ документальнэ фильмэм итехын пае мылькьу кьыхагьэкІыгь, Чернобыльскэ АЭС-м тхьамыкІагьом кьызеухьулагьэр илэс 25-рэ зышыхьурэм ехьуІлэу тхыІэу «Адыгеим ичернобыльцэхэр: лыхьужыныгьэмрэ шІэжымыр» зыфилорэр агьэхьазырыгь ыкІи кьыдагьэкІыгь, чернобыль тхьамыкІагьом ия 25-рэ илэс пае медаль гьээнфэгьэным ехьыІэгьэ лэІуоу Адыгэ Республикэм и Кьэралыгьо Совет — Хасэм иІагьэр Урысыем и Правительствэ ыгьэзэкІагь.

Официальнэу кьызыратыгьэмкІэ, Чернобыль кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом нэбгырэ миллиони 9-м ехьумэ зэрар арихыгь, радиациер нэбгырэ миллионшым ехьумэ кьагоуагь. Адыгеим иІыкІо 800-м ехьу радиацием ебэныжыгь, ахэм ащышэу нэбгырэ 200-м ехьумэ хьадэгьур кьафэсыгь, кьэнагьэхэм япроцент 85-мэ сэкьатныгьэ яІ. Чернобыль АЭС-м кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом кьызыдихьыгьэхэм ядэгьэзыжынын хэлэжыагьэхэм япчягьэ илэс кьэс нахь макІэ зэрэхьурэр, ахэм яшхьэгьэусагьэхэу шызабэу кьанэхэрэр нахьыбэ зэрэхьурэр гьухэкІу шыт.

Джащ фэдэу зэрэхагьэунэфыкІыгьэмкІэ, Федеральнэ законэу N 122-р зытэгьу фэгьэкІотэныгьэхэм ачІыпІэ ахьщэ зэраратыштым ехьыІагьэм кІуачІэ иІэ зыхьыгьэм шегьэжыагьэу Ізэгьу уцхэр, санаториехэм, курортхэм кьащІэзэнхэм пае путевкэхэр кьазэраратырэм иІоф нахь дэй хьугьэ, чернобыльцэхэм

медицинэ ІэпыІэгьур зэралэклагьахьэрэм, Ізэгьу уцхэр, санаторнэ-курорт путевкэхэр зэраратыхэрэм яІоф кьэлэнлагь. Ахэр Іофыгьуабэмэ агьэгьумэкІых, анахь мэхьанэ зилэхэр — Ізэгьу уцхэр икьоу алэкІэгьэхьэгьэныр, илэс кьэс ахэр диспансеризацием кьыхегьэуытэгьэнхэр, санаториехэм, курортхэм кьащІэзэнхэм пае путевкэхэр ягьэгьотыгьэныр, чернобыльцэхэм якІэлэцІыкІухэм япсауныгьэ гьэпытэгьэныр ыкІи нэмыкІ Іофыгьуабэхэр ары.

Чернобыль кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом, нэмыкІ радиацие авариехэм кьызыдахьыгьэхэм ядэгьэзыжынын хэлэжыагьэхэу тиреспубликэ шыпсэухэрэм социальнэ ІэпыІэгьу ягьэгьотыгьэнымрэ япсауныгьэ кьэухьумэгьэнымрэ япхьэ Іофыгьохэм затегушылэхэм, парламент едэІунхэм ахэлэжыагьэхэм игьоу афалэгьыгь:

Адыгэ Республикэм и Кьэралыгьо Совет — Хасэм:

1. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм шыпсэухэу Урысыем иядернэ Іэшэ комплекс иветеранхэу шытхэм ыкІи ахэм яунагьохэм арысхэм ахьщэ ІэпыІэгьу ятыгьэнымкІэ социальнэ Іофтхьабзэхэр зехьэгьэнхэм ехьыІагь» зыфилорэр аштэнымкІэ амалэу шыІэхэм ахэллээнэу, джащыгьум Чернобыль кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом, Челябинскэ хэкумкІэ ПО-у «Маяк» зыфилорэм кьышыхьугьэ аварием кьызыдахьыгьэхэм, псыхьоу Теча радиоактивнэ пьдзафэхэр зэрэхатІупшыхагьэм ядэгьэзыжынын хэлэжыагьэхэм ыкІи ахэм яунагьохэм социальнэ ІэпыІэгьоу аратырэм фэдэ ахэми кьалыІэсыштыгьэ.

2. Адыгэ Республикэм и Кьэралыгьо Совет — Хасэм социальнэ политикэмкІэ ыкІи псауныгьэр кьэухьумэгьэнымкІэ и Комитет Адыгэ Республикэм и Кьэралыгьо Совет — Хасэм шыхэплээнэу кьыхилыхьанхэу:

— Федеральнэ законэу «Чернобыль тхьамыкІагьом ыпкь кьыкІэу радиациер зэгоуагьэхэр социальнэу ухьумэгьэнхэм ехьыІагь» зыфилорэм, гьухэлэ гьээнэфагьэм тегьэпсыхьэгьэ федеральнэ программэу «ІсэупІ» зыфилорэу 2011 — 2015-рэ илэсхэм ателытагьэм кьащыдэлгытэгьэ социальнэ фэгьэкІотэныгьэхэр лэтемыгьэу гьэцэкІэгьэнхэм, радиацием зэрар зэрихыгьэхэм зыщыпсэуштыгьэ унэхэр ягьэгьотыгьэным яІофыгьохэмкІэ Урысые Федерацием регион хэьоныгьэмкІэ иминистрэу В. Ф. Басаргиным фэкІорэ джэпсалтэр;

— радиацием зэрар зэрихыгьэхэм санаторнэ-курорт путевкэхэр нахьыбэу кьафыхэгьэкІыгьэным иІофыгьокІэ Урысые Федерацием социальнэ страхованиемкІэ и Фонд фэкІорэ джэпсалтэр.

3. Радиацием зэрар зэрихыгьэхэм кьэралыгьэ ІэпыІэгьу ягьэгьотыгьэным епхыгьэ Іофыгьохэр зэрэзшІуахыхэрэм ренэу парламентым гьунэ лыфьнэу.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет:

1. Адыгэ Республикэм изаконэу «2012-рэ илэсымкІэ ыкІи 2013-рэ, 2014-рэ илэсхэм ячэзыу палтэхэмкІэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехьыІагь» зыфилорэм ипроект гьухэлэ гьээнэфагьэ зилэ федеральнэ программэу «Чернобыль АЭС-м кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом кьызыдихьыгьэхэм ядэгьэзыжынын хэлэжыагьэхэм унэ ягьэгьотыгьэныр» зыфилорэр Адыгеим шыгьэцэкІэгьэным тегьэпсыхьэгьэ хьарджхэр хагьэхьанымкІэ амалэу шыІэхэм ахэллээнэу.

2. 2012-рэ илэсымкІэ ыкІи ащ кьыкІэлгыкІошт илэсхэмкІэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет зэхагьэ-

уцэ зыхьукІэ, профессиональнэ патологиемкІэ Адыгэ республикэ гупчэм ищыкІэгьэ медицинэ оборудованиер кьыІэкІэхьаным телгытэгьэ мылькур кьышыдалгытэнэу.

3. Чернобыль АЭС-м кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом кьызыдихьыгьэхэм ядэгьэзыжынын хэлэжыагьэхэм Адыгэ Республикэмрэ Урысые Федерациемрэ якьэралыгьо наградэхэр афэгьэшшошэгьэнымкІэ Іофэу ышІлэрэу лыгьэкІотэнэу.

Адыгэ Республикэм псауныгьэр кьэухьумэгьэнымкІэ и Министерствэ:

1. Чернобыль АЭС-м кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом кьызыдихьыгьэхэм ядэгьэзыжынын хэлэжыагьэхэр илэс кьэс диспансеризацием кьызэрэхьырагьэуытэхэрэр нахьышІу шІыгьэным тегьэпсыхьэгьэ Іофтхьабзэу тедзэхэр зэрихьанхэу, Адыгэ Республикэм шышхэу ыпшгьэкІэ зигугьу кьэтшІыгьэхэр нахьышІоу диспансерым шаупльэкІунхэм ыналэ тыригьэтынэу.

2. Адыгэ Республикэм шыпсэухэу Чернобыль АЭС-м кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом кьызыдихьыгьэхэм ядэгьэзыжынын хэлэжыагьэхэм нахьышІоу Ізэгьу уцхэр алэкІэгьэхьэгьэным фэшІ Урысые Федерацием социальнэ хэьоныгьэмкІэ ыкІи псауныгьэм икьэухьумэнкІэ и Министерствэ иподразделениехэм гьусэныгьэу адыриІэр ыгьэллэшынэу.

3. ЫпшгьэкІэ зыцІэ кьетІуагьэхэм ящыкІэгьэ Ізэгьу уцхэр зэралэклагьахьэрэм ренэу гьунэ лыфьнэу.

4. Радиацием зэрар зэрихыгьэхэм кьахэкІырэ кІэлэцІыкІухэр илэс кьэс диспансеризацием кьыхьырагьэуытэнэу.

5. Профессиональнэ патологиемкІэ Адыгэ республикэ гупчэм ІэпІэсэныгьэшхо зыхэлэ кадрэхэр Іугьэхьэгьэнхэм епхыгьэ Іофыгьом изэшІохынкІэ Іофтхьабзэхэр зэрихьанхэу.

Адыгэ Республикэм псэолэшІынымкІэ, транспортымкІэ, унэ-коммунальнэ, гьогу хьызмэтымкІэ и Министерствэ:

Адыгэ Республикэм шыпсэухэу Чернобыль АЭС-м кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом кьызыдихьыгьэхэм ядэгьэзыжынын хэлэжыагьэхэм ыкІи псэукІэ амалэу яІэхэр нахьышІу зыфашІынэу зытефэхэрэм зыщыпсэуштыгьэ унэхэр ягьэгьотыгьэным тегьэпсыхьэгьэ мылькур игьом аІукІэным пае Урысые Федерацием иминистрствэу гьээнэфагьэхэм зэпхыныгьэу адыриІэр ыгьэллэшынэу.

Адыгэ Республикэм ІофшІэныр социальнэ хэьоныгьэмрэкІэ и Министрствэ:

Радиацием зэрар зэрихыгьэхэм якІэлэцІыкІухэм илэс кьэс санаториехэм, курортхэм кьащІэзэнхэм иамал зэрихьанхэу.

Адыгэ Республикэм лэпкь ІофхэмкІэ, ІэкІыб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгьэхэм адырІэ зэпхыныгьэхэмкІэ ыкІи СМИ-мкІэ и Комитет:

1. Чернобыльцэхэм яобщественнэ организациехэм зэпхыныгьэу адыриІэр ыгьэллэшынэу; ЧАЭС-м кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом кьызыдихьыгьэхэм ядэгьэзыжынын хэлэжыагьэхэу зидунай зыхьожыгьэхэр цыфхэм ащымыгьэгьушпэгьэнхэмкІэ мыщ фэдэ организациехэр кІэщакІоу зыфэхьурэ Іофтхьабзэхэм адыригьэштэнэу; ныбжыкІэхэм яІпункІэу чернобыльцэхэмрэ чернобыльскэ организациехэмрэ яамалхэм зыкьызеІуахыным фэІорышІэнэу; чернобыльскэ организациехэм яІофшІэнкІэу информационнэ ІэпыІэгьу аригьэгьотынэу.

2. КІэлэцІыкІухэмрэ ныбжыкІэхэмрэ патриотхэу Іугьэнхэм фэшІ черно-

быльцэхэм яобщественнэ организациехэм ягьусэу Чернобыль АЭС-м кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом кьызыдихьыгьэхэм ядэгьэзыжынын хэлэжыагьэхэм яІыхьужыныгьэу фэгьэхьыгьэу Іофтхьабзэхэр зэрихьанхэу.

Муниципальнэ образованиехэм гьэІорышІэнымкІэ яорганхэм:

1. Чернобыль АЭС-м кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом ыкІи нэмыкІ радиацие авариехэм язэрар зэкІыгьэхэр социальнэу ухьумэгьэнхэм тегьэпсыхьэгьэ федеральнэ, республикэ шпэхьэ-правовой актхэр блэкІ имыІэу муниципальнэ чІыпІэхэм ащыгьэцэкІэгьэным аналэ тырагьэтынэу.

2. Финанс-экономикэ амалхэр шыІэхэ зыхьукІэ, ыпшгьэкІэ зигугьу кьэтшІыгьэхэм ыкІи ахэм яунагьохэм арысхэм социальнэ ІэпыІэгьу тедзэ аратынэу агьэнэфэнэу.

3. Амал шыІэмэ зэрагьэшІэнэу: — уставым кьышыдэлгытэгьэу пшгьэрылхэм язэшІохынкІэ общественнэ организациехэм аделэн алтэкІыштмэ;

— чернобыльцэхэм яорганизациехэм яІофшІэн зышызэхаштэ унэхэр арагьэгьотын алтэкІыштмэ;

— унэу аратыгьэхэм атефэрэ уасэмкІэ фэгьэкІотэныгьэхэр афашІын алтэкІыштмэ;

— чернобыльцэхэм яорганизациехэм ахэтхэу муниципальнэ образованиемкІэ социальнэ мэхьэнэ ин зилэ пшгьэрылхэм язэшІохын чанэу хэлажыэхэрэм ахьщэ шІухьафтын аратын алтэкІыштмэ;

— ЧАЭС-м исэкьатхэм, сэкьатхэм яшхьэгьэусагьэхэу шызабэу кьэнагьэхэм, ЧАЭС-м кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом кьызыдихьыгьэхэм ядэгьэзыжынын хэлэжыагьэхэм яунэхэр агьэцэкІэжынымкІэ ахьщэ кьыхагьэкІын алтэкІыштмэ;

— чІыпІэ бюджетхэм ямылькьукІэ ЧАЭС-м исэкьатхэм ІэпыІэгьу арагьэгьотын алтэкІыштмэ.

Чернобыльцэхэм яобщественнэ организациехэм:

1. НыбжыкІэхэм япатриотическэ ІпуньгьэкІэ Іофэу ашІлэрэу льягьэкІотэнэу.

2. Ветеран организациехэм ягьусэу Урысыем идзэ шытхьу епхыгьэу мафэхэм, кьэралыгьо мафэкІхэм, хагьэунэфыкІырэ мафэхэм афэгьэхьыгьэу Іофтхьабзэхэм ренэу ахэлэжыанхэу.

3. Чернобыль АЭС-м кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом кьызыдихьыгьэхэм ядэгьэзыжынын хэлэжыагьэхэм кьэралыгьо наградэхэр афагьэшшошэнэу зэрэкІэллэухэр хабзэр льягьэкІотэнэу.

4. Республикэм иеджапІэхэм япашхэмрэ якІэлэегьаджэхэмрэ ягьусэхэу чернобыльцэхэмрэ кІэлэеджакІохэмрэ язэІукІэхэр зэхашэнэу.

5. Шьузабэхэм, чернобыльцэхэм яунагьохэм арысхэм, унагьом ышхьэ зышІокІодыгьэхэм ІэпыІэгьу тедзэ аратынымкІэ амалхэм алыхьунхэу.

Кьэбар жьугьэм иамалхэм:

1. Чернобыль АЭС-м кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом кьызыдихьыгьэхэм, нэмыкІ радиацие авариехэм зэрар зэрихыгьэхэм ясоциальнэ Іофыгьохэм язэшІохынкІэ кьэралыгьо, муниципальнэ органхэм, чернобыльскэ организациехэм Іофэу ашІлэрэу ренэу кьагьэллэгьонэу.

2. Чернобыль АЭС-м кьышыхьугьэ тхьамыкІагьом кьызыдихьыгьэхэм ядэгьэзыжынын хэлэжыагьэхэм ыкІи ахэм яунагьохэм арысхэм яІофыгьохэм обществэм ыналэ кьатыридзэнымкІэ Іофьр агьэллэшынэу.

Рекоммендациехэр 2011-рэ илэсым бэдзэогьум и 13-м аштагьэх.

АДЫГӔ РЕСПУБЛИКӔМ ия 20-рӕ ИЛӔС ИПӔГЪОКӔ

Къуаджэм щезыгъэжъагъэр кӕгъожьырӕп

Хӕгъэгум изӕнӕкӕокъухэм, Дунӕ турнирхэм Ордэн Андзаур дзюдомкӕ ахӕлажъӕз, хагъӕ-унӕфыкӕирӕ чыпӕлӕхӕр къащыдехы. Пщыжъ-хъаблӕ щӕпӕгъӕ нарт шъаор Адыгъ къӕралы-гъо университетым июридикескӕ факультет щеджӕ, Адыгъ Республикӕм дзюдомкӕ и СДЮСШОР зыщегъасӕ. Батырыр Татарстан ежъӕным ыпӕкӕ гушчы-лӕгъу тыфӕхъугъ.

— Андзаур, Урысыем и Къыблӕ шӕолъыр дзюдомкӕ изӕнӕкӕ-кӕоу Мыекъуапӕ джырӕблагъӕ щыкӕуагъӕм апӕрӕ чыпӕлӕр къы-зӕрӕщыдӕпхыгъӕм фӕшӕ тыпфӕ-гушӕ.

— Тхъауегъӕпсӕу. Сикӕлӕгъаджӕхэм, тренерхэм яшӕуагъӕ къызӕрӕсагъӕкӕирӕм фӕшӕ лӕшӕу сафӕраз.

— Ныбджӕгъухӕр...

— Ахӕр сыдигъуи сигъусӕх. Урысыем изӕнӕкӕокъоу Казань щыкӕлӕштӕм зыфӕтӕ-гъӕхъазыры.

— Къуаджэм щӕбгъажьы, тибӕ-нӕкӕо анахъ лӕпӕлӕсӕмӕ ащыц ухъугъ, Урысыем дзюдомкӕ ихӕшыпыкӕыгъӕ командӕ ура-гъӕблагъӕ. Тренерӕу уилагъӕмӕ сыда анахъӕу къыпхалъхъагъӕр?

— Тренерым бӕнапӕм уӕрӕтехъащтӕм изакъоп узыфигъасӕрӕр. Пщыжъхъаблӕ дзюдомкӕ сыщыбанӕу зӕсӕгъажьӕм тренер-кӕлӕгъаджӕу силагъӕр Нӕджыкӕо Руслъан. Адыгагъӕ зетхъаным, ныбджӕгуныгъӕр дгъӕлӕпӕным тафигъасӕщтыгъ. Гур пытӕу псыхъагъӕ зыхъукӕ, алырӕгъум нахъышӕу ущыбӕнӕшт, лӕф зыдӕпшӕжъыз хӕкӕпӕлӕхӕр кӕзбгъотыщтӕх.

— Пщыжъхъаблӕ спортымкӕ унӕшхо дӕтӕп. Къуаджӕмрӕ кӕ-лӕмрӕ зызӕбгъапшӕхӕкӕ, зӕфӕ-мыдӕныгъӕу плӕгъурӕр макӕп.

— Спортым сыхъзыщӕгъӕр сиӕпӕрӕ трене-рӕу Нӕджыкӕо Руслъан. Кӕуачӕр къуа-джэм щыбгъӕпытӕу, кӕулайныгъӕр зӕрӕб-гъӕфедӕштӕм нахъышӕу зыщыфӕбгъасӕу тӕлыгъӕми, кӕалӕм мӕхъанӕу илӕри къыхъ-гъӕшчынӕу сыфай. Къуаджэм щызӕбгъӕгъо-тыгъӕ шӕныгъӕм хӕбгъӕхъоным пае кӕалӕм зыщыбгъӕхъазырыныр нахъышӕу. Спортсмен цӕрылӕхӕр, тренер лӕпӕлӕсӕхӕр нахъыбӕрӕ ольӕгъух, щысӕ атепхыным фӕшӕ ор-орӕу лӕф зыдӕпшӕжъын ольӕкӕы.

— Джырӕ уахътӕ тренерӕу уилӕр Беданӕкӕо Рӕмӕзан. Гу-хӕлӕ инхӕр зыфӕшъушыжъы-гъӕхӕу ац къысылуагъ.

— Урысыем изӕнӕкӕокъоу Татарстан щы-кӕлӕштӕм бӕкӕ сыцӕгъугъы. Дӕгъоу сызыщы-банӕкӕ Олимпиадӕ джӕгунхӕу Лондон щы-кӕлӕштӕм, нӕмыкӕ спорт зӕнӕкӕокъухэм сӕ-гупшысӕшт.

— Дзюдомкӕ бӕнакӕом гъӕхъа-гъӕ ышӕыным пае сыда анахъӕу ищыкӕлагъӕр?

— Спортсменым елтытыгъӕр бӕ, ау трене-рӕу лӕф зыдӕпшӕжӕм имӕхъани цыкӕлоп. Спортыр шӕу плӕгъуным уфигъасӕз, щы-лӕныгъӕм ухӕшӕ. Тренерыр уиупчӕжъӕгъу, пшынахъыжъым фӕдӕуи плӕытӕуи къыхъ-кӕышт. Беданӕкӕо Рӕмӕзанӕ сыфӕраз.

— Андзаур, Адыгъ къӕралыгъо университетым июридикескӕ факультет ущеджӕ, дзюдом уишъыпкӕу упылӕ. Ахӕр зӕде-штӕха?

— Тифакультет идеканӕу Шӕоджӕ Азӕмат спортым сызӕрӕпылгыр ешӕ. Нахъ дӕгъоу сызӕрӕбӕнӕштӕм тытегушчылӕу къыхъӕкӕыгъ. Еджӕнымрӕ дзюдомрӕ зӕдӕгъӕштӕнхэм фӕшӕ къысӕушыгъеу, лӕпылӕгъу къысфӕхъоу къы-хъкӕы.

— Адыгъ Республикӕм ия 20-рӕ илӕс тыпӕгъокӕы. Хъугъӕ-шӕ-гъӕ инӕу ар ольыта?

— Адыгъӕхӕр егъашӕи шъхъафитыныгъӕм кӕхъопсых. Зао зыми рашӕылӕрӕп. Лӕп-кӕым ичӕыгу къыухъумӕз лӕшӕлӕгъухӕр къыкӕлӕгъӕх. Адыгъ Республикӕми и Мафӕ экӕлӕ адыгъу дунӕим тетмӕ, лӕпкӕуу къыд-дӕпсӕурӕмӕ ямӕфӕкӕлӕу сӕлгытӕ. Спортым гъӕхъагъӕу щытшӕырӕр республикӕм и юби-лей фӕтӕгъӕхы. Сыфай Адыгъ Республикӕм ия 20-рӕ илӕс ехъулӕу спорт зӕнӕкӕокъу гъӕшӕлӕгъонхӕр Адыгеим щызӕхӕшӕнхӕу. Тӕ, бӕнакӕом, тигуӕпӕу мӕфӕкӕ зӕхӕхъӕм тӕ-хӕлӕжъӕшт.

— Уигъӕхъагъӕхэм ахӕбгъӕхъо-нӕу пфӕтӕло.

— Тхъауегъӕпсӕу. Сурӕтым итыр: Ордэн Андзаур.

Дзюдо

Дышъӕу медалитӕу

Телефонкӕ кӕа-тыгъ. Урысые Феде-рацием гъӕсӕны-гъӕмрӕ шӕныгъӕм-рӕкӕ и Министер-ствӕ дзюдомкӕ изӕнӕкӕокъу Белго-род хӕкум щы-кӕуагъ. Адыгъ Рес-публикӕм ибатыр-хэм ухъазырыныгъӕ дӕгъу зӕлӕкӕгъухӕм къащӕгъӕлӕгъуагъ, дышъӕ медалитӕу къыдахыгъ.

Тибӕнакӕомхӕу Филапшӕ Астемиррӕ Дяченко Рус-лъанрӕ яонтӕгъугъӕхэм ялтытыгъӕу купӕу зыхъ-тыгъӕхэм апӕрӕ чыпӕлӕхӕр къащыдахыгъӕх. Адыгъ Республикӕм дзюдомкӕ ихӕшыпыкӕыгъӕ командӕ итренер шъхъалӕу, АР-м изаслуженнӕ тренерӕу Бастӕ Сӕлымӕ къызӕрӕ-тилӕуагъӕу, тыжъын ыкӕи джӕрӕз медальхӕр къыдӕ-зыхыгъӕхӕр тиспортсмен-хэм ахӕтых. Мыекъуапӕ къызӕрӕкӕожьхӕу гушчы-лӕгъу тафӕхъушт.

Спорт зӕлӕкӕгъухӕр

Тызыгъӕгъугъӕрӕмӕ ащыц

Мыекъопӕ футбол командӕу «Зӕкӕошныгъӕм» изичӕзыу ешӕлӕу шышхъӕлым и 21-м тикӕалӕ щыкӕлӕшт. Каспийскӕ икомандӕу «Дагдизелыр» тыхъӕкӕлӕшт.

«Зӕкӕошныгъӕм» нахъыпӕкӕлӕ щӕшӕлӕшттыгъӕ Хъабилӕ Алимӕ ти-командӕ къыгъӕзӕжъыгъ. Къӕла-пчӕм лӕгуаор бӕрӕ дӕзыдӕрӕмӕ зӕ-рашчыщыгъӕр тыгу кӕтӕгъӕкӕыжъы. Ыпӕкӕлӕ ар щӕшӕлӕ, ухъумакохӕр хӕпшыкӕлӕ егъӕгъумӕкӕы. «Зӕкӕош-ныгъӕр» ауж кӕинӕрӕ командӕхэм

къахӕкӕыжъыным фӕшӕ Хъабилӕ Алимӕ ишӕуагъӕ къыгъӕкӕлонӕу ты-щӕгъугъы. Къӕбӕртӕе-Бӕлькӕарым ар щӕпӕлӕгъ, командӕ зӕфӕшъхъафхэм ащӕшӕлагъ.

Сурӕтым итыр: Хъабилӕ Алимӕ, имайкӕ пчӕагъӕу 11-р тедзагъ, ыпӕкӕлӕ илгыгъ.

Футбол. АР-м изӕнӕкӕокъу

Кошхъаблӕхӕр, еджӕр-къуаехӕр...

Адыгъ Республикӕм и Лышхъӕ ишӕлхъаф-тынхэм якъыдӕхын фӕ-гъӕхъыгъӕ зӕнӕкӕокъум хӕлӕжъӕрӕ футбол командӕ анахъ лӕш-хӕр финалныкӕом хӕ-фӕнхэм фӕбанӕх.

Командӕхӕр купитӕу го-щыгъӕх. «Къокӕлӕпӕм» хӕт-хэм ялӕшӕлӕрыгъӕш зӕлӕкӕ-гъухӕр аухыгъӕх. Кошхъаблӕ-хӕр еджӕркъуаеӕм 7:3-у ате-кӕуагъӕх. Командӕмӕ очко пчӕагъӕу рагъӕкӕугъӕр зӕфӕ-диз — 11. Кошхъаблӕхӕри еджӕркъуаехӕри финалныкӕом щӕшӕлӕшттых. Зӕлӕкӕгъухӕр Мыекъуапӕ щыкӕлӕшттых.

Зӕнӕкӕокъум исудья шъхъа-лӕу Пӕнӕшгъу Махъмудӕ тызӕ-рӕшчыгъӕгъозагъӕу, купӕу «Къо-хъапӕм» пӕшӕлӕрыгъӕш ешӕ-гъухӕр бӕрӕскӕжъыем щӕухы-щтых.

Нӕкӕубгъор зыгъӕхъазы-рыгъӕр ЕМТИЛӕ Нурбий.

Зӕхъзыщӕгъӕхӕр: Адыгъ Республикӕм и Къӕралыгъо Совет — Хасӕр, иминистрӕхэм я Кабинет

Къыдзыгъӕкӕырӕр: Адыгъ Республикӕм лӕпкӕ лӕфхӕмкӕ, лӕкӕыб кӕӕралхэм ащыпсӕурӕ тильӕп-кӕгъӕгъухэм адырӕлӕ зӕпхыныгъӕхэмкӕыкӕи кӕӕбар жъу-гъӕм иамалхэмкӕи и Комитет Адресыр: ур.Кре-стьянскӕр, 236

Редактор шъхъалӕр ДӔРБӔ ТИМУР

Редактор шъхъалӕм иӕпӕрӕ гуадӕр АУЛӕ Руслъан

Редактор шъхъалӕм игуадӕр — пшӕдӕкӕыжъ зыхъырӕ секретарыр ХЪУРМӕ Хъусен

Пшӕдӕкӕыжъ зыхъырӕ секретарыр НӔПШӕКЪУИ Заур

Редакциер зыдӕшчылӕр: 385000, кӕ. Мыекъуапӕ, ур. Первомайскӕр, 197.

Телефонхӕр: приемнӕр: 52-16-79,

редактор шъхъалӕм иӕпӕрӕ гуадӕр: 52-49-44,

редактор гуадӕр-пшӕдӕкӕыжъ зы-хъырӕ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-гъӕр:

Урысые Федерацием хӕутын лӕфхӕмкӕ, телерадиокӕӕтын-хэмкӕи ыкӕи зӕлгы-лӕсыкӕлӕ амалхэмкӕи и Министерствӕ и Темыр-Кавказ чыпӕлӕ гъӕлӕры-шӕлӕл, зӕраушыхъа-тыгъӕ номерыр ПИ №10-3892

Зыщыхаутырӕр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кӕ. Мыекъуапӕ, ур. Пионерскӕр, 268

Пчӕагъӕр 4306 Индексхӕр 52161 52162 Зак. 2058

Хӕутыным узщыкӕлӕтхӕнӕу щыт уахътӕр Сыхъатыр 18.00 Зыщыкӕлӕтхӕгъӕх уахътӕр Сыхъатыр 18.00